

నవతెలంగణ

నెఱపత్రి

7 మార్చి 2021

ఉద్ధరమాల ఉప్పినకు స్వీగతం

సమాంతర సినిమాలో
మన సహజ నటి
షైకత్త ఆజ్ఞ

పరిశోధనలో భాగంగా అడవిలోకి వేళ్లి వివిధ రకాల వృక్ష జంతుజాలాలను నా కెమెరాతో బంధిస్తున్న ప్రతిసారీ ఓ కొత్త అనుభూతిని కలుగుతూనే ఉంది... మనకు తరచుగా కనిపోయించే 'గిజిగాడు' పక్కి తన గూడు అల్పికలతో మనల్ని ఎప్పుడు అబ్బుర పరుస్తూ ఒక అంతుచిక్కని శాస్త్రవేత్తగా మిగిలిపోయింది. ప్రస్తుతం మనం ఉపయోగించే C C Camera లను కూడా 360 డిగ్రీలు చుట్టూ తన కళ్ళను తిప్ప గలిగే ఊసరవెల్లి లాంటి జీవులను ఆదర్శంగా తీసుకొని తయారు చేసినవే అయ్యుండోచ్చు... ప్రకృతిలోని ప్రతి జీవి కూడా ప్రత్యేకమైనదే... అందమైనదే... అబ్బురపరిచేదే...!!

- భరత్సింహో, 9676563278

07 మార్చి 2021

5 తుటి నిర్ణయం (అనువాద కథ) :

డా. దేవరాజు మహారాజు

మాల్హంకనం (గ్రహిక) :

ఎ. ఎజయుకువార్

8

ఉద్యమాల ఉపేసుకు స్వాగతం (కవర్సెషన్) : దేవి

9

ఎడతెగని చట్టబంధంలో గల్లు
దేశాలలోని పనిమనుషులు

(ప్రత్యేక వ్యాసం) : అమ్మద్ 15

సమాంతర సినిమాలో
మన సహాజ నటి

ప్రాక్త్ ఆజ్ఞ :

హెచ్. రమేష్ బాబు 18

పాటల ముచ్చట 21

నెమలీక 22

అపరాధ భావం (చన్స్)

కథ) : శ్రీలం

సహాయోదయం 24

పదకేళ 26

సమీక్ష (కామోత్వ) 27

ఈ వారం కవిత్వం

(నిఖిద్ధాత్మక, కాలంతో

ఆమె) 28

భాత్తీకావీసీ

ఆప్యోర్టం

అంతరంగం

‘ఆహా.. ఏమి రుచి అనరా మైమరచి, రోజుా తిన్నా మరీ మొజే తీరనిదీ’ అంటూ తినే వంటకాల మీద ఒక నోరూరించే గీతాన్ని రాశాడు కవి. పుట్రోబ్బి, జిహ్వకో రుచి అన్నారు పెద్దలు. అవును మనిషి మనిషికి రుచుల్లో ఇష్టాల్లో తేడాలుంటాయి. ప్రాంతాల, మతాల, కులాల ఆహార అలవాటుల్లో బహు వైవిధ్యాలను మనం చూస్తాము. ఆహారమే కాదు ఆహార్య వైవిధ్యమూ ఉంటుంది. ఎన్ని తేడాలున్నా కడుపు నిండటానికి తిండి, ఒంటికి గుడ్డ రెండూ చాలా ముఖ్యమైనవి.

సమాజ పరిణామ క్రమంలో ఈ తిండి అలవాట్లు అనేక రకాలుగా మారుతూ వస్తూంది. చెట్టు తొర్పుల్లో జీవస్తూ గుంపులు గుంపులుగా బతికిన మానవ జాతి దంపలు, గడ్డలు ఏరుకుని తిన్నది. అంతేకాక జంతువులను వేటాడి చంపి కాల్పుకుతిన్నారు. ముఖ్యమైన ఆహార సేకరణకు అనేక సాధనాలను, ఆయుధాలనూ మనిషి కనిపెట్టాడు. స్థిర నివారం మొదలయ్యాక వ్యవసాయం నేర్చుకుని పంటలు పండించి నేడు తింటున్న అన్నమూ కనిపెట్టాడు. జీవ జాతుల ఆహార చిత్ర పటం చూస్తే ప్రతి జీవి మరో అల్ప జీవిని చంపి ఆహారం చేసుకోవటాన్ని చూస్తాము. ఇదంతా చరిత్రకు సంబంధించిన విషయం. ఇదంతా ఇష్టాడెందుకు చెప్పాల్సి వచ్చిందంటే చరిత్ర తెలయని కొందరు అజ్ఞానులు ఆహారపు అలవాట్ల మీద అవాకులు చెవాకులు పేలటం ఈ మధ్య చూస్తున్నాం.

మొన్న మన రాజ్యంగం ద్వారా చట్టబంధకు ఎన్నుకోబడిన ప్రజాప్రతినిధి ‘గోవ మాంసము తినే లం.....లు’ అంటూ దూపించటం చట్ట వ్యతిరేక చర్యోక మూర్ఖమైన ఉన్నాద ప్రకటన. బహిరంగంగా మహిళా మణులను అవమానించే అహంకారపూరిత ప్రేమావన. దీనిపై అనేక ప్రజాసమాహారులు ఆగ్రహం వ్యక్తం చేస్తున్నా చట్టంకానీ, అధికారిక వర్గాలు కాని సృందించకపోవటం ఆశ్చర్యం కలిగిస్తోంది. ఇష్టాటి వరకు సదరు ప్రజాప్రతినిధి కూడా తన మాటకు క్షుమాపణా చెప్పలేదు. వెనక్కు తీసుకోలేదు. దీంతో వారి ద్వేషపూరిత ఉద్దేశాలు స్ఫుర్ణంగానే కనపడుతున్నాయి. ఈ రకమైన ఆలోచనలు గల ఆధిపత్య వర్గాలు ఆహారం మీదే కాదు, ధరించే దుస్తుల మీదా అంక్షలు పెడుతూ దౌర్జన్యానికి పూనుకున్నాయి. ఇదో సాంస్కృతిక దాడి.

ఇక గోవ విషయానికి వద్దాం. పశుపోషకులుగా ఈ ప్రాంతానికి వచ్చిన ఆర్యలు ఆవులను సొమ్ములుగానే భావించారు. ద్రవ్య మార్పిడి లేని కాలంలో ఆవులే ధనంగా మార్పిడులు జరిగాయి. పాడికి కూడా ఆవులను ఉపయోగించారు. అంతేకాదు వాటిని ఆహారంగా కూడా ఉపయోగించుకున్నారు. యజ్ఞయాగాలలో బలులకు కూడా పశు వులను వినియోగించారు. వేదసాహిత్యంలో ఇంద్రుణ్ణి కొలిచే ఆర్యలు ఆవు మాంసాన్ని, సురాపానాన్ని వైవేధ్యంగా కూడా సమర్పించేవారని చరిత్రకారులు, పరిశోధకులు తెలిపి ఉన్నారు. రామాయణ కావ్య కాలంలో కూడా జంతు మాంస భక్షణ ప్రస్తావనలు ఉన్నాయి. సాక్షాత్కార రాముడు సీత మాంస భక్షణ చేసారనే ఉటంకింపులూ ఉన్నాయి.

విదేశాలలో బీఫ్ తినటం అనేది సర్వసాధారణ విషయం. మన దేశం నుండి కొన్ని లక్షల టన్నుల జంతుమాంసం ప్రతియేటా ఎగుమతి జరుగుతున్నది. అది కూడా ఈ పెద్దల ఆధిపత్యంలో నడుస్తున్న ప్రభుత్వ ఆధినంలోనే జరుగుతున్నది. వ్యాపారం, లాభార్థన, చందు వసుశ్వకు ఉపయోగపడుతున్న ఈ విషయాలన్నీ మర్చిపోయి కొన్ని ప్రజా సమూహాలను ఉద్దేశించి దూషణలకు దిగటం దుర్భీతికి నిదర్శనం.

మన దేశంలో ఇష్టాటికి ఈశాన్య ప్రాంత రాష్ట్రాలలో బీఫ్ను ఆహారంగా వాడటానికి ఆధికారికంగానే అనుమతి ఉంది. తరతరాలుగా ఇక్కడ సామాన్యాలు, దళితులు, ఆదివాసీలు, మైనారిటీలు చౌకగా దొరికే జంతు మాంసాన్ని తింటూ నిత్యం శారీరక శ్రమతో ఈ దేశ సంపదకు, సేవలకు కారకులగా నిలుస్తున్నారు. ఆహారపు అలవాట్ల ఆధారంగా ప్రజల్ని విభజించే దుర్మాగ్నానికి పూనుకోవటం నేరం, ఫోరం. ఒక వైవ్య పూత్యలు, అత్యాచారాలు చేస్తున్న కిరుతమలకు కొమ్మకొన్నా జీవ కారుణ్యత గురించి మాట్లాడటం ఆహారపు అలవాట్లను జీవయికి రుచులకు జోడించడం విధూరమైన విషయం. కాబట్టి భిన్నమైన ఆహారపు అలవాట్లను, భిన్న సంస్కృతుల దేశంలో అన్ని సంప్రదాయాలను గౌరవిస్తూ సహజీవించడమే భారతీయతకు నిదర్శనం.

ఆమె విహరించాలి..!!

ఆ లలనామణి మీద ఎందుకంత
దుష్టుత్వం!
ఆమె మానాన ఆమెనలా వదిలేసి
ఆమె బ్రతుకు ఆమెని బ్రతకనీయలేమా
అందమైన పూవును అలాగే
నిర్మల దృక్కులతో వీక్షించలేమా
కామపు ఉక్కపిడికిలో బిగించి
నలిపెయ్యకుండా ఉండలేమా!
ఆ అందమైన రూపం వెనుక
గాజులాంటి హృదయాన్ని బద్దలు
కొట్టడం న్యాయమా!
ఆ హృదయాన్ని మొక్కకు నీరు
పోసినంత శ్రద్ధాశక్తులతో కాపాడలేమా
ఆమెలో ఏ స్వార్థచింతన లేదే తన
కుటుంబాన్ని పోషించుకొనే పొట్ట
తిప్పుల సహజత్వం తప్ప..
ఆమెని ఇన్ని తిప్పులకు గురిచేయకుండా
సగోరవంగా చూడలేమా
ఆమెని ప్రేమిస్తేగానీ మనలో
పురుషుడు మొహవేశంలో దగ్గం
కావడం మానడా?
ఆమెని ఆఘ్రాణిస్తేగానీ తరతరాల
పురుషాంకార భావోద్రేకాలు
చల్లబడ్డం ఆగవా
అడుగు బయట పెడితే అనుమానపు
దృక్కులు సారించడమెందుకూ!
మన మెదడులో తిష్ఠేసిన దుర్భుద్ధిని
ఆమెకు ఆపాదించి సంతృప్తి పడ్డానికేగా
ఆమె ఓ నర్తకో నటో రచయితో
గాయకురాలో అయి అందరి
ప్రశంసలు పొందుతుంటే భర్తగా
నీకెందుకంత కంటగింపు ఏవగింపు
కళ నీకు మాత్రమే సొంతం కాదని
తెలీదా మరిచావా..లేక ఆమె కృషి
పట్టుదలకు బేజారెత్తి పోతున్నావా!
ఆమె ఇష్టాయిష్టాల్ని కాలదన్ని
ప్రతిభని పరిహాసిస్తేగానీ నీ లోపల
మగాడి గుండె గాభరా తగ్గనంటోందా
ఆమె ఓ జ్యోతిలాంటిది.. నువ్వేలా
తిరగమరగ చేసినా పైకే రగులుతుంది
ఇంకా ఎగిసి ఎగిసి పడుతుంది..
ఆర్పాలని చూస్తే నువ్వే కాలిపోతావు..!!

- భీమవరపు పురుషోత్తం, 9949800253

వేలం పాటు

పే
గా రద్ది

భలే మంచి చౌక బేరము
ఇది సమయము మించినన్ దొరకదు
త్వరన్ గొనుడు కార్బోరెట్ సుజనులారా!
భలే మంచి చౌక బేరము
భారత సంచార నిగము, భారతీయ బ్యాంకులు
భారతీయ జీవిత భీమా, భారత రైల్వేలు
విశాఖ ఉక్క పాశ్చరీ
ఏది కోరితే అదే మీ సొంతము
కార్బోరెట్ సుజనులారా !
త్వరపడుడు సమయము మించినన్ దొరకవు //భలే//

గొరై జనులు చేసేటి
నిరసనలు సమ్మేలు జూసి మోసపోవలదు
లక్షుల కోట్ల విలువు జేయు సంపదల్
వేల కోట్లలోనే మీకు సొంతము
ఇదియే తుది సమయము త్వరపడుడు
ఇకెన్నబికిన్ దొరకబోదు //భలే//

ఉత్సవులు చేయవలదు
ఉద్యోగాలు అసలు వలదు
ఉన్న భూములమ్ముకొన్న
కోట్లు కోట్లు గడించ వచ్చు
ఓ కార్బోరెట్ సుజనులారా!
త్వరన్ గొనుడు మించినన్ దొరకవు //భలే//

(శ్రీకృష్ణ తులాభారం సినిమాలో చందాల కేసపదాసు
రచనకు పేరాడీ)

- మండవ సుబ్బారావు, 9493335150

సోపతిష్టై మీ స్వందనలు sopathisunday@gmail.comకు పంపించండి.

— ఆదివారం నవ తెలంగాణ సంస్థ | 7 మార్చి 2021 | 4 —

అనువాద కథ

చేతి వేళ్ళ కదలికలకు అనుగుసంగా సూచి చకచకా ముందుకుపోతూ ఉంది. పొడవైన ఆకుపచ్చని దారం, గుడ్డ మీద ఆకులుగా రూపం మార్చుకుని తళతళలాడుతూ ఉంది.

సాయంత్రపు ఎండ, నీడలను పొడవుగా సాగబీసి చాలా నేపయించి. ఆ నీడలు కూడా కనిపించడం లేదు. వెలతురు తగ్గడం వల్ల, కళ్ళలో నీళ్ళ తిలిగి, సూచి సలిగా కనిపించడం లేదు. వయసుతో పాటు చేతి వేళ్ళ పనితనమూ తగ్గించి.

‘రేపు పూర్తి చేయ్యచ్చలే’ అనుకుని ఎంబ్రాయిడలీ పని పక్కన పదేసి లైటు వేశాను. రాత్రికి వంట పని లేదు. ఒక్క దానికోసం రెండు పూటలు వండడమా? రేపటి కల్లను కోసం పారాలేవో చూసుకున్నాను. ఇంతలో బయటి తలుపు మెల్లగా తట్టినట్టయ్యించి. ‘ఈ సమయంలో ఎవరబ్బా’ అనుకున్నాను. గడియారం వైపు చూశాను. ఏడున్నర కావస్తోంచి.

“ఎవరదీ?” అన్నాను

“నేనే” గొంతు సౌమ్యంగా ఉంది.

నా దగ్గర చదువుకునే అమ్మాయి తండ్రో, అన్నో వచ్చి

ఉంటాడు- అనుకుని తలుపు తెరిచాను. తమ పిల్లల చదువు గురించి మాట్లాడడానికి ఎప్పుడైనా, ఎవరైనా ఇలాగే వస్తుంటారు. ఎవరో ఒక యాభై యేళ్ళ పెద్ద మనిషి బయట నిల్చున్నాడు. హ్యోట్ తీసి ఎడమ చేతిలో పట్టుకున్నాడు. అతని ముఖం మీద చీకటి పడడం వల్ల అతనెవరో గుర్తు పట్టడం కష్టమైంది.

తలుపు పూర్తిగా తెరచి ఆయన్ని లోపలికి రమ్మన్నాను. అతని ఆకారంలో నాలో ఏదో పాత గాయాన్ని తడిమింది. ఆ నడక... అదీ ఎక్కడో పరిచయమున్నట్లుగానే ఉంది. లోపలికి వచ్చి, కూర్చుని నా వైపు చూశాడు. ఇప్పుడు అతని ముఖం మీద వెలుగు పడుతూ ఉంది.

ఒక్క క్షణం నా గుండె కొట్టుకోవడం మానేసింది. ఒక రకమైన స్టబ్బత నన్ను ఆపహించింది. చీకట్లో పాము మీద కాలేసినట్లు ఒక్క క్షణం వళ్ళంతా రుల్లుమంది. కానీ, మరుక్షణంలోనే నన్ను నేను నిలదొక్కుకున్నాను. పాములను

తుది నిర్దయం

కస్వదమూలం : త్రివేణి (అనసూయా శంకర్)

తెలుగు : డా. దేవరాజు మహేరాజు

ఆడించే వాడికి ఉండే మనో ధైర్యం పుంజుకున్నాను. చేతులు జోడించి నమస్కరిచాను. కొంచెం ఇబ్బంది పడుతూ అతనూ ప్రతి నమస్కారం చేశాడు.

“డో- ఎవరు మీరూ? ఏ పని మీద వచ్చారు?” అని అడిగాను. అతను ఆశ్చర్యం లోంచి తెరుకుంటూ-

“అదేమిటీ? నేను! నన్ను గుర్తు పట్టలేదా లలితా?”
“క్షమించాలి! నా పేరు లలితాదేవి”- అతని చౌరపను దూరం నెడుతూ నా గొంతులో కాలిన్యాన్ని పలికించాను.

అతని ఆశ్చర్యం రెండింతలయ్యింది-

“నేను లలితా, వెంకటేశ్ మూర్తిని.. వెంకటేశ్..”
గుర్తుపడతానని ఆశపడుతూ ఉత్సాహం తెచ్చుకుని చెప్పాడు.

“ఓహో- సరే. మీ పేరు తెలిసింది. మా స్వాల్ఫో మీ పిల్లలెవరైనా ఉన్నారా? ఏ క్లాసూ?”

అతని ఆశ్చర్యం నాలుగింతలయ్యింది- తడబడుతూ చెప్పాడు. అవును నా కూతురు వనజ మీ స్వాల్ఫోనే

చదువుతోంది. కానీ... నేను ఇప్పుడు అందుకు రాలేదు లలితా!

“అందరూ నన్ను లలితాదేవీ అని పిలుస్తారు! ఇందాకే చెప్పాను కదా? మీరు కూడా అలాగే పిలిస్తే బావుంటుంది—”

ఆతనెవరో తెలిసి కూడా నేను కావాలనే గుర్తు పట్టనట్టు మాట్లాడుతున్నానని... అతనికి కోపం వచ్చింది. పెద్దగా అరుస్తూ టేబుల్ బాదాడు.

“ఓహో... చాలిది లలితా చాలు!”

ఎప్పుడో చాలా కాలం కిందట ఇలాంటి అతని కోపానికి నేను అనేకసార్లు బలి అవుతూ ఉండేదాన్ని. కానీ, ఇప్పుడూ? నన్ను చూసి నాకే చిత్రమనిపించింది. ఇంత స్థిరంగా, ఇంత నెమ్ముదిగా, ఇంత బలంగా నేనెలా ఉండగలుగుతున్నానూ?

అతడు గబాలున లేచి నిలబడి “లలితా నేను నిన్ను క్షమించాను. నువ్వు వచ్చేసి మళ్ళీ నాతో ఉండొచ్చు కదా?” అన్నాడు.

నిజమే! అలాంటి మాట అతను అంటాడేమో అని నేను ఇంత కాలం ఎదురుచూశాను. ఒక ఆర్ధరహితమైన అనుమానంతో నన్ను అనుమానించి, వేధించి, ఒంటరిని చేశాడు. మేం విడిపోయిన తోలిదశలో అతను ఆ మాట అని ఉంటే, అతని విలువ ఎంతో పెరిగిపోయేది. వసంత రుతువు కోయిల గానానికి ఎదురుచూసినట్లుగా అతని నుంచి ఏదో ఒక ఆశాపూరితమైన మాట వెలువడాలని ఎంతగా ఎదురు చూశానన్నది- కేవలం నాకే తెలుసు! కానీ, ఆశ నిరాశగానే మిగిలింది. కోలిలు చచ్చిపోయాయి. వసంతాలు రాలేదు. నా ఒంటరితనం నన్ను కొంతకాలం భయపెట్టి, ఇప్పుడు మంచి నేస్తుంగా స్థిరపడింది. సుకుమారత్వం, సున్నితత్వం అన్ని నలిగిపోయాయి. కాలి బూడిదయ్యాయి. అందుకే అసహనంగా అతని వైపు తీక్ష్ణంగా చూస్తూ...

“హూఁ. నేనేమైనా తప్ప చేస్తే కదా! ఒకరు నన్ను క్షమించేదీ? అయినా, నీ క్షమింపు లెవరిక్కావాలిక్కడ?”- చాలా దృఢంగా బిగ్గరగా అన్నాను. అతను అది ఊహించలేదు.

“గతం మరిచిపోలేవా లలితా?” అన్నాడు దీనంగా. బేలగా.

“అంతా ఎప్పుడో మరిచిపోయాను. నా వివాహా సంబంధం కూడా.”- అన్నాను. అతను మరింత గాబరాపడ్డాడు. అది అతని ముఖంలో కనిపించింది.

“లేదు లలితా! నువ్వు అదొక్కటి గుర్తుంచుకోవాలి. అప్పుడు నేను యువకుణ్ణి. ఉడుకు రక్తం. ఆలోచన లేదు. ఏవో వదంతులు విని ఆవేశపడ్డాను. నిజమని నమ్మాను. నిన్ను వదిలేసి నీకు చాలా అన్యాయం చేశాను. అది మాత్రం నిజం!

“నా మాట కన్నా నీకు వేరే వాళ్ళ మాట మీద ఎక్కువ నమ్మకం కుదిరిందేం? కుదిరిగే మరి అలాగే ఉండకపోయావా? దేబ్యం ముఖం వేసుకుని ఇప్పుడెందుకోచావ్? సిగ్గు లేకుండా?” ఘాటుగానే అన్నాను.

“అప్పుడేదో కుర్రవాణ్ణి. ఆవేశం ఎక్కువగా ఉండేది. నువ్వేమో అందంగా ఉండేదానివి. వాళ్ళు వీళ్ళు నువ్వు శీలం లేనిదానివని చెప్పారు. నేను ఓర్కులేకపోయాను. ఉక్కోశంతో

వ్యవహారించాను. అదెంత బుద్ధి తక్కువ పనో ఇప్పుడు తెలుసుకున్నాను..”

ఇప్పుడా అందం, ఆవేశం, ఉడుకు రక్తం మనిద్దరిలో ఎవరికే లేవు. కాలంతో పాటు అన్ని కరిగిపోయాయి. కానీ, నా ఆత్మ విశ్వాసం పెరిగింది. అదే నా బలం, అదే నా జీవితం. అని అనుకుంటూ ఉన్నాను. ఇంతలో మళ్ళీ అతనే అన్నాడు-

“నన్ను క్షమించలేవా లలితా! జన్మలో ఎప్పుడూ మళ్ళీ నాతో కలిసి ఉండలేవా?” బలహిన స్వరంలోంచి ఆ మాట వినిపించింది.

“ఇప్పుడా?”- అంటూ పెద్దగా నవ్వాను.

ఇన్నేశ్శు స్నేచ్ఛగా బతికి, మళ్ళీ ఇప్పుడు ఒకరి అదుపు ఆజ్ఞలలో... ప్పు... ఎలా సాధ్యం??

“ఏం ఎందుకు సాధ్యంకాదూ?” అని అనిపించి ఎక్కుడో హృదయాంతరాశాలలో ఉన్న అగ్ని పర్వతం బద్దలై లావా బయటికి పోంగింది.

ఇదే మాట ఇరవై అయిదేళ్ళ ముందు అని ఉంటే, నా బతుకు మరో రకంగా ఉండేది. నా భర్త, నా పిల్లలు, నా కుటుంబం...

ఇప్పుడు అవన్నీ ఎలా వస్తాయా?

ఇరవై అయిదేళ్ళ క్రితం అతను తన తల్లిదండ్రుల మాటలు, అక్కాచెల్లెళ్ళ మాటలు నమ్మాడు. ఇరుగు పొరుగు వారి మాటలు నమ్మాడు. చెప్పుడు మాటలు వినడం తప్ప, వాస్తవాలు తెలుసుకోవడానికి, ఏ మాత్రమూ ప్రయత్నించలేదు. అందుకే కదా తను పుట్టింటికి వెళ్ళి తల దాచుకున్నది? కొంత కాలానికి అతను మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడని తెలిశాక, స్వంత కాళ్ళ మీద నిలబడడానికి ప్రయత్నించింది?

భ్రమల్లోంచి బయటపడి నన్ను నేను నిలబెట్టుకోవడానికి

ప్రయత్నించాను.. అతను మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడని తెలిసి పోవడంతో నా ఆశకు సమాధి కట్టాను-

సూటిపోటి మాటలు, గుసగుసలు, శాపనార్థాలు ఎన్ని? ఎన్ని భరించానూ? చేసిన తప్పు లేకపోయినా ఒక చిన్న అనుమానంతో అతనుమ నా బతుకును ముళ్ళకంచె చేశాడు. అయినా నిలదొక్కుకుని, దైర్యంగా బయటపడ్డాను. ఒక వ్యక్తిగా, శక్తిగా మారాను.

ఇంతకాలానికి ఇతను మళ్ళీ తనను తాను నా భర్తగా పరిచయం చేసుకుని, నన్ను తనతో ఉండమని కోరుతున్నాడా? అయినా తొందరపడి జవాబు చెప్పడం ఎందుకూ? నిదానంగా ఆలోచించడం మంచిది. వృద్ధాష్టంలో ఒంటరిగా ఉండే కంటే, ఎవరో ఒకరిని తోడుగా ఉంచుకోవడం మంచిదే కదా?

మెడలోని మంగళసూత్రం తన ప్రభావం చూపేడుతున్నట్లు అనిపించింది. ముఖం మీద మడతలు, తెల్లబడ్డ జట్లు, కీళ్ళ నోపులు.. అన్నీ కలిసి నన్ను భయపెట్టాయి. కాసేపు ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదు. మౌనం వహించాను.

“ఏంటి లలితా! ఏమీ మాట్లాడవు?” అతని గొంతులో నిదానం తోణికిసలాడింది.

అన్నీ మరిచిపోయి, అతణ్ణి క్షమించి, అతనితో కలిసి ఉండామని ఒక్క క్షణం అనిపించకపోలేదు. కానీ... ఒక ప్రశ్న ఎదురైంది. అదే అతని ముందు పెట్టాను.

“మీతో రావాలంటే...” అన్నాను అనుమానంగా.. సంకోచిస్తూ-

“షై- రావాలంటే ఏంటి? అనుమానం?” అన్నాడతను.

“మీ రెండో భార్య ఒప్పుకోవాలి కదా?” అన్నాను.

ఆ ప్రశ్నకు అతని ముఖం కళావిహానమై పోయింది

సిగ్గుతో తల దించుకుని, “అయితే ఇటీవల జరిగిన విషయాలు నీదాకా రాలేదన్నమాట! ఆమె రెండు నెలల కిందటే చనిపోయింది. ఐదుగురు పిల్లలు... అంతా చిన్న వాళ్ళ. నువ్వు రావడాన్ని ఎవరూ అడ్డగించరు. అసలు ఆ ఆలోచనే నీకు అక్కరలేదు”

నాకు తల తిరిగింది. ఒక పక్కకు ఒరిగిపోయాను.

“ఏమైంది లలితా?” అంటూ అతను చనువుతో ముందుకు జరిగాడు.

అయితే అతను తన తప్పు తెలుసుకుని తనను తాను సరిదిద్దుకోవడానికి రాలేదన్న మాట. ఇతనిలో పశ్చాత్తాపంగానీ, నా మీద ప్రేమగానీ ఏ కోశానా లేవన్న మాట! ఈ వయసులో

మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకోలేదు గనక, ఇల్లు నడవడానికి, ఇతని

పిల్లలకు సేవజేయడానికి ఓ ఆడది కావాల్సి వచ్చి, నా తలుపు తట్టడు. అంతే! నేను నా జీవితం ఇతనికి అనవసరం. అంతే కదా? అంతే- అంతే.

ఇది అతనికి, అతని కుటుంబానికి, అతని పిల్లలకూ సంబంధించిన విషయం. నాకూ, నా మనశ్శాంతికి, నా జీవితానికి సంబంధించిన విషయం ఎంత మాత్రమూ కాదు.

“చాలా పొద్దుపోయింది. ఇంకా మీరు ఇక్కడే ఉంటే బావుండదు. చుట్టుపక్కల వారు ఏమైనా అనుకున్న అనుకోగలరు. ఇక మీరు బయలుదేరడం మంచిది”

అతని ముఖంలో నెత్తుటి చుక్కలేదు. “అబ్బా! నిన్ను అర్థం చేసుకోవడం చాలా కష్టం!” అని లేచి నిలబడ్డాడు.

“ఆ అపసరం మీకు లేదు. చేసుకోవాల్సిన సమయంలోనే చేసుకోలేదు. ఇక ఇప్పుడెందుకూ?... మీరిక వెళ్ళిచ్చు” అన్నాను నింపాదిగా- తర్వాత చేయచాపి ఏది గుమ్మం కూడా చూపించాను. వలలో పడుతుందనుకున్న పక్కి లేచి, ఎగిరిపోయినప్పుడు వేటగాడి పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందో అతని పరిస్థితి అలాగే ఉంది.

“ఇందాకే కదా- నాతో రావాలంటే నీ రెండో భార్యకు అభ్యంతరం ఉండడా అని అడిగావూ?” అని అన్నాడు.

“ఇందులో నీ స్వార్థం ఎంత ఉందో నేను బాగా గ్రహించాను. నా గురించి పట్టించుకోని వాడితో, నాకు పరిచయం లేని వాడితో నేనుంటానని ఎలా అనుకున్నావూ? అయినా, ఇంతవరకు నీపై ఉన్న కొద్దిపాటి సదభిష్ఠాయం కూడా ఒప్పుడు లేదు. ఎక్కడా దిక్కులేక కదా నా గుమ్మం తోక్కువూ? నీ గుమ్మం తోక్కు గతి నాకు పట్టులేదు. ఇక వెళ్ళిరా-” కోపం, ఉక్కోషం కలగలిపి అరిచాను.

“లలితా!” ఏదో చెప్పడానికి ప్రయత్నించాడతను.

“ఇంకా ఒక్క నిముషం ఉన్న చుట్టుపక్కల వాళ్ళను కేకేస్తా- మర్యాదగా బయటికి నడువ్” అని మరింత కోపంగా అరుస్తా, మెడలోని తాళిబొట్టు తీసి అతని వైపు విసిరేశాను.

నా “తుది నిర్ణయం” అతనికి నచ్చలేదని తెలుస్తానే ఉంది. కానీ, గత్యంతరం లేదు. నిరాశగా ఏది గుమ్మం వైపు అడుగులేయక తప్పలేదు. గుమ్మం దాటి వెనక్కి తిరిగి “ఒక్కసారి ఆలోచించరాదా?” అంటూ చివరి ప్రయత్నం చేశాడు.

నా తుది నిర్ణయం అయిపోయింది. గబగబా వెళ్ళి కావాలనే తలుపు డబీలుమని వేసేశాను. నా మనసుకు కుదుట పడింది. కొద్దిసేపటి తర్వాత... అతని అడుగులు దూరమై పోవడం వినిపించింది.

మాల్యంకనం

ప్రాపంచిక దృవ్యాధం శ్రేష్ఠంగా ఉంది! ముఖ్యంగా ఎవరికి వట్టని ప్రాణికోటి పట్ల నీ దయా హృదయం గొప్పగా వుంది. మానవ జాతి పట్ల నీ ప్రేమ గొప్పగా వుంది! కానీ ధ్యానం, తపస్సులు నీ ఆలోచనా ధారకి భిన్నంగా ఉన్నాయి!

“వివేకానందా! నీ శైలి అమోఘం! బాగా రాశావ్! నా నరాలు బిగుసుకున్నాయ్, రక్తం పొంగింది నీ పేపర్ చదువుతున్నంత సేపు నరాలు చిట్టిపోతాయేమో నన్నుత ఉద్యోగంగా రాశావ్! కొటేషన్లు బాగా ఉన్నాయ్! మతాలన్నీ సమానంగా బోధించాయి అన్నావ్ మొదటి పేరాలో! రెండో పేరాలో దేవుడా, పాడా అన్నావ్! మూడో పేరాలో దేశీయ మతం, దేశం, సరిహద్దులూ గొప్పవి అన్నావ్! కుక్క ఆకలితో పున్నా తట్టుకోలేను అన్నావ్ చాలా

పెద్ద మనసుతో! గాంధీ కూడా అర్థరాత్రి ఆడబిడ్డ వంటరిగా పోయే రోజు రావాలి అన్నట్టు! కానీ ధ్యానంలో కూచుంటే ఈ పనులు కావని చెప్పలేదు యెందుకు? నువ్వు బాగా రాసి ఉత్తేజం కలిగించావ్ బావుంది! నువ్వు కాషాయంలో నిండా మునిగి కూడా ఒకోసారి పరమత సహనం అన్న మాటలు బాగానే నచ్చాయ్. కానీ వాస్తవికత లోపించింది కదా!

మార్పు! నువ్వుసులు కవివేమో అనుకున్నా! ఏం శైలి అది నయాగరా జలపాతంలా! సంతోషంగా ఉంది నీ దార్శనికత! మనిషి కోసం పుట్టామని చెప్పుకున్నవాళ్ళు, రాసిన వాళ్ళ ఎక్కువే వున్నారు! ఎందుకో మరి నువ్వురాసింది చూశాక నువ్వు తప్ప ఎవరూ ఇంత నిబధ్ధతతో రాసినట్టు నాకనిపించలేదు! ఎక్కడా తప్పు మాట లేదు! అసత్యం లేదు! నిజాయితీ లేని మాటలు లేవు! ఎక్కడిదయ్యా ఈ సాహసం నీకు? మనిషి పట్ల ఇంత ప్రేమా నీకు? మనిషి తప్ప నీకు ఏదీ ఆక్రమీదా? మనిషి కోసం ఏదైనా రాస్తావా, ఏదైనా చేస్తావా? ఎంతకైనా తెగిస్తావా? మనిషి కావ్యం రాసినట్టుంది అది! మరీ ఇంత ఆవేశమా?

ఎందుకో నీ పేపర్ చదువుతుంటే లోకం తిరగబడ్డట్లు అయిపోయింది ఒక్కసారి! ఈ ప్రపంచమంతా ఒక్కసారిగా, సరిగ్గా కనబట్టం మొదలుపెట్టింది! ఎంత నిజాయితీ ఉంది నీ మాటల్లో!! నిజం చెప్పనా?... మొదటిసారి నాకీ ప్రపంచం ఇంత అడ్డదిడ్డంగా ఎందుకుందో తెలిసింది! ఎప్పటికైనా ఇలానే ఉండి తగలడుతుంది అని నేను పెట్టుకున్న నా నమ్మకం, నా అజ్ఞానం, నా వైరాగ్యం పటాపంచలు అయిపోయాయి! నీ పేపరు చదివాక ఏదో నమ్మకం, ఏదో ఆశాభావం నాలో చిగురించింది!

మార్పు!! చాలా బాగా రాశావ్! మనిషి పట్ల నీ బాధ్యత మహేశాన్నతమైంది! నీ భావాలన్నీ చాలా గొప్పవి... అవునూ ఒక విషయం నిన్ను అడగాలి!! మార్పు!! “ప్రీ లో నీకు నచ్చేది ఏది?” అంటే “బలహీనత” అన్నానని రాశావ్? తప్పనిపించలేదా నీకు? కొంపదీసి జెన్నీ చెంపమీద కొట్టలేదు గదా?...

- వి.విజయకుమార్, 8555802596

ఉద్యమాల ఉప్పునకు న్యాగతం

ప్రతి ఏడాది వాళ్ళు పోరాటాలతో
భూమికి జీవం పోస్తూనే వున్నారు
విషక్ దోషిడీ ఆయుధమైనపుడు
బతుకు బలిపీతంపైనే నివసిస్తుంది
జీవితం ఒక యిచ్చగా మిగిలిపోతుంది

ఈ ఏడాది అంతర్జాతీయ మహిళా బినోత్వం సందర్భంగా సన్మానాలు, ఫ్యాషన్ పోలు, పెఱాటళ్ళల్లో “స్త్రీలకు మాత్రమే” ప్రవేశాలు, స్త్రీల అభివృద్ధి ప్రకటనలు, అందాల పోటీలు, సఖులు గతమంత ఘనంగా కాకున్నా సాగేటట్టే ఉన్నాయి. అనలు ఇటి “త్రామిక మహిళా పోరాటాలినం” అని యువజనం మర్మపోయేటట్టు చేసే మఘాలాలు అన్ని ఆన్‌లైన్‌లో జరుగుతూనే ఉన్నాయి. కాన్త నిజాయితీ పరులయిన క్షేత్రస్థాయి కార్యకర్తలు స్త్రీలపై హింస గురించి మాట్లాడుతున్నారు.

నిజానికి గత ఏడాది ఒక మూడు తరాలు కనీసం ఊహించను కూడా ఊహించని ఒక విపరీత హింసను స్త్రీలకు చవిచూపించింది. దానిలో మొదటిది ఆకలి హింస.. ఆకస్మిక అనాలోచితమైన లాక్డౌన్. కోట్లమంది కార్బూకుల్ని అక్కరాల బజారుపాలు చేసింది. అసంఘటిత రంగంలోనే ప్రధానంగా 93 శాతంగా ఉన్న మహిళా శ్రామికుల గాఢ హృదయ విదారకం.. రెండు నెలలు ఎవరన్నా ఇస్తే.. మిగిలితే తిని బతికి.. ఉపాధితో

- దేవి, సామాజిక కార్యకర్త

పాటు ఆత్మాభిమానం దెబ్బతిని కాలినడకన ఊర్లకు.. తిరుగు వలస కాలినడక.. వారికి నరకాన్ని చూపింది. ఏడు నెల్ల పసికందును ప్లాస్టిక్ పీట్లో చుట్టి నడిచిన తల్లి.. నిండు గర్చిణిగా నడక ప్రారంభించి ఘ్రావే పక్కన ప్రసవించిన బాలింత.. బిడ్డల్ని సూట్సేక్సులపై లాక్కుపోతున్న మాతృమూర్తి, వందల చిత్రాలు.. దారిలో అత్యాచారాలు, అక్కత్యాలు, ప్రమాదాలు అన్ని ఒక భాగం.. 24 గంటల్లో చేరాల్సిన శ్రామిక రైలు 4 రోజులకు చేరితే.. ఎక్కడా ఆహారం నీరు లభించక ఉన్నవి బిడ్డలకి పెట్టి స్నేహసుల్లో దిగగానే.. మరణించిన యువతి.. తల్లి మరణించిన తెలీని బిడ్డ తల్లిపై కప్పిన గుడ్డను లాగుతూ ఆడుకుంటున్న దృశ్యం కంటే విషాదం మరొకటి ఉండబోయి.

ఇంతా చేసి ఊరికి చేరితే తిండి కరువు.. పని కరువు.. ఆకలి అంతా ఆకలి.. ప్రభుత్వం చేసిన కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే 2019లో 57 శాతం గర్భవతులు 62 శాతం స్త్రీలు రక్తహీనతతో బాధపడుతున్నారని తెల్పింది. ఇది కరోనా ముందు కాలపు సర్వే ఇప్పుడు అది 80 శాతానికి చేరుకుంటుంది. గత ఏడాది స్త్రీలు అనుభవించిన అన్ని హింసల్లో తీవ్రమయిన హింస ఆకలే.

కరోనా లాక్డౌన్ ముగిసాక 70 లక్షల మంది స్త్రీలు ఉద్యోగాలు కోల్పోయారు. లైంగిక వ్యత్యాసపు ప్రపంచ సూచికలో భారత్ 112 వ స్థానానికి దిగజారింది. 2020 ఏప్రిల్లో 38 శాతం మంది ఉపాధి కోల్పోగా వారిలో 70 శాతం స్త్రీలే. లాక్డౌన్ సందర్భంగా ఉపాధి కోల్పోయిన పురుషుల్లో 72 శాతం మంది తిరిగి ఉపాధి పొందగా స్త్రీలో కేవలం 24 శాతం మందే ఉపాధి

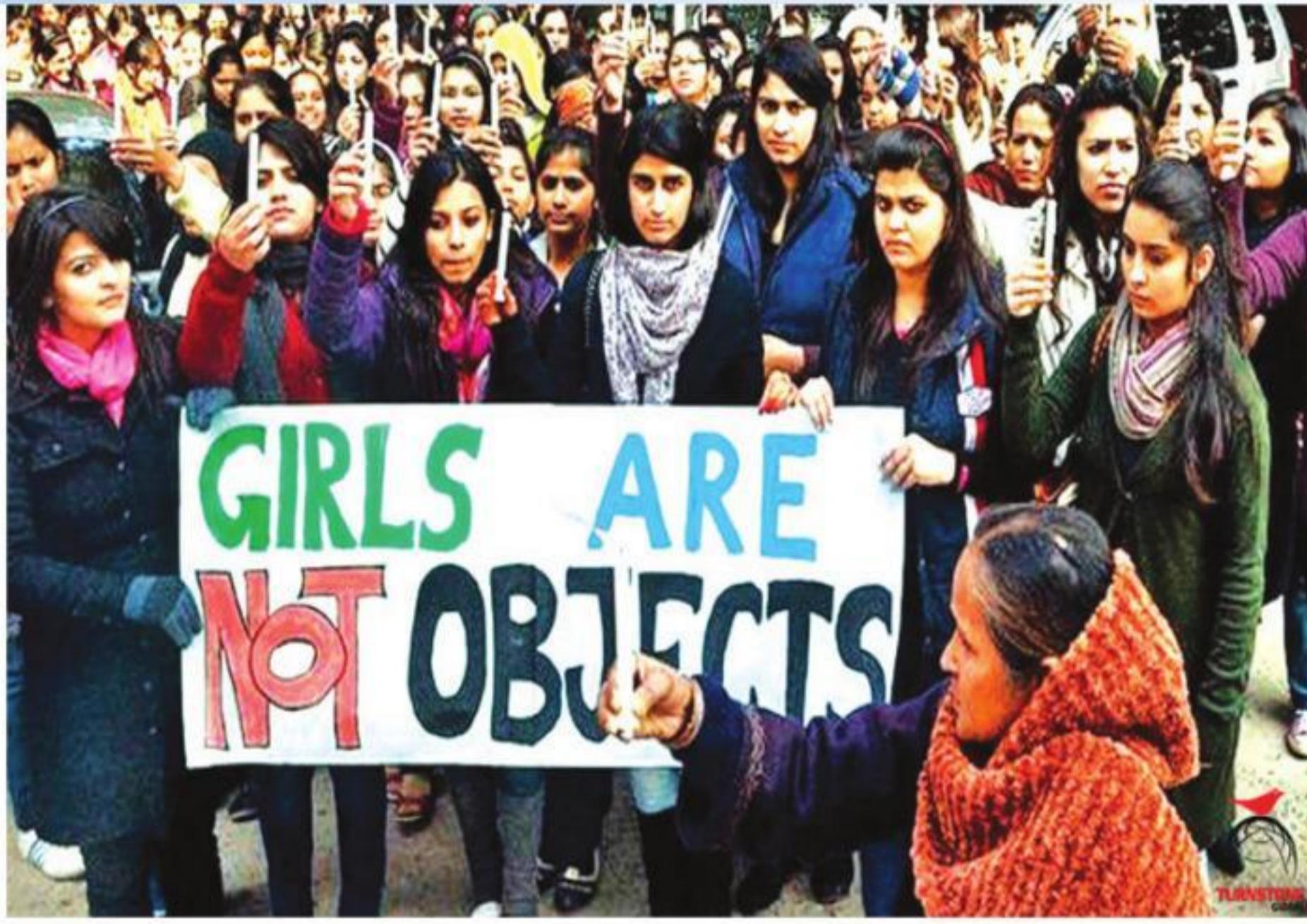
పొందగలిగారు. గత వదేళ్ళగా తగ్గుతూ వస్తున్న స్టీల్ ఉద్యోగికత 2019కే 19.5 శాతానికి చేరింది. పట్టణ ప్రాంతాల్లో అది అతి దారుణంగా 6.9 శాతానికి పడిపోయింది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఇది 11.3 శాతంగా వుంది. దీనికి ప్రధాన కారణం కేంద్ర ప్రభుత్వం మూత్రపడిన సూక్ష్మ చిన్న, మధ్య స్థాయి పరిశ్రమల్ని బలికించడానికి ఏ సహాయం చేయకపోవడమే. వీటిలో 70 శాతం లాక్డౌన్ తరువాత తిరిగి ప్రారంభం కాలేదు.

ఉత్సత్తి చేసే వయస్సు గల పురుషుల్లో 67 శాతం మంది ఉపాధితో ఉండగా అదే వయస్సు స్టీలలో 9 శాతం మంది మాత్రమే ఉపాధి పొందుతున్నారు. పురుషుల్లో నిరుద్యోగికత 9 శాతం ఉండగా స్టీలలో అది 27 శాతం ఉంది. స్టీల పట్ల ఉండే వివక్షతలు దీనికి ఒక కారణం కాగా.. కేంద్ర ప్రభుత్వం సహరించిన కార్బుక చట్టాల గొడ్డలి స్టీల ఉపాధిని నరికివేసింది.

వీటి ప్రకారం ప్రమాదకరమైన వృత్తుల్లో సహ అన్నిచిలో ఎన్ని గంటలయినా స్టీలతో కూడా పని చేయించుకోవచ్చు. రక్షణ చర్యలు, రక్షణ సదుపాయాలు చేయాలని సూచించినా అని తప్పనిసరి కావు. ఇప్పటికే ఉపాధి లభించక అల్లాడుతున్న స్టీలు యజమాని ఏ పరతలు విధించినా భరించి తీరుతారు. అతి తక్కువ వేతనంతో బీమా సదుపాయం, ఆరోగ్య రక్షణ సౌకర్యాలు లేకుండా ఎక్కువ గంటలు శ్రమకు అంగీకరించక తప్పనిస్తిని ఈ చట్టాలు కల్పించాయి.

కాంట్రాక్ట్, క్యాజువల్, ఫీన్ రేటు పని, గృహ పరిశ్రమల్లోనూ అత్యధికం స్టీలు ఉన్నారు. కాని కాంట్రాక్టరు, దళారికి అన్ని రకాల కార్బుక చట్టాల నియమాల నుంచి మినహాయింపు ప్రభుత్వం ఇవ్వచ్చు. 18 సంగాల లోపు వయస్సు వారిని గనుల తవ్వకం వంటి ప్రమాదకర వృత్తుల్లో పని యివ్వకూడదనే నిబంధన ఉన్నప్పటికే 16 సంగాల వారిని అప్రెంటీస్లుగా తీసుకోవచ్చు. అంటే తక్కువ వేతనం యచ్చే అంప్రెంటీస్ల సంబ్యు బాగా పెరిగి వారే ప్రమాదాల బారిన పడతారన్నమాట.

నెలసరి జీతాలతో పనిచేసే స్టీలలో అత్యధిక శాతం మంది ఉద్యోగాలు కోల్పోయారు. వారిలో ఎక్కువ భాగం మంది స్యుయం ఉపాధికి ఏర్పాటు చేసుకోవాల్సి వచ్చింది. దానితో వారి ఆదాయాలు పడిపోయాయి. ప్రవేటు టీచర్లుగా చేసిన వారు ఉపాధి హామీ పనులకు, కూలికి వెళ్ళడం పరిపాటిగా చూస్తున్నాం. అయితే ఈ పథకం కింద కూడా 45 శాతం మంది కార్బు కలిగిన వారికి కూడా పని లభించలేదు. పని లభించిన వారు ఇంకా ఎక్కువ దినాలు పని కావాలని కోరుతున్న 2021 - 22 బడ్జెట్లో ఈ పథకానికి 34.5 శాతం కోత పడింది. నిరుపేద కుటుంబాల్లో 48 శాతం ఆదాయం తగ్గింది. దానితో ఆహారం వినిమయం తగ్గింది. అప్పుల భారం పెరిగింది. 22 శాతం కుటుంబాలు వారికన్న వస్తువులు, ఆస్తులు అమ్మకున్నారని అజీం ప్రేమజీ యూనివర్సిటీ ఆధ్యయనంలో వెల్లడయింది.

ఆర్థిక అసమానతలు పూడ్చలేని అగాధాలుగా మారాయి. కాని ప్రభుత్వం దరిద్రం గురించి అసమానత గురించి పట్టించుకోనపసరం లేదని ఆర్థికాభివృద్ధిపై కేంద్రికరించాలని వాక్కుచ్చింది.

వీటన్నిటి ఫలితంగా పిల్లల్లో స్టీలలో పోషికాపోర లోపం బాగా పెరిగింది. అంగన్వాడీలు, మధ్యాహ్న భోజనం లేకపోవడంతో ఆ భారం కూడా కుటుంబాలపై పడింది. కరోనాకు ముందు కాలంతో పోలిస్టే పోషికాపోర తినడం 2/3 వంతులు తగింది. కాని అంగన్వాడీలు, మధ్యాహ్న భోజనంపై కేటాయింపులు ఈ బడ్జెట్లో 38 శాతం తగ్గాయి.

ఇంత సుదీర్ఘంగా స్టీల ఉపాధి, ఆదాయం, ఆహారం గురించి రాయడానికి కారణం స్టీల సమస్యలంబం హింస, వివక్షత అని భావించడం సరైంది కాదని చెప్పడానికి. అట్లాగే స్టీల చదువు, ఆదాయం స్టీలపై పిల్లలపై జరిగే శారీరక, మానసిక లైంగిక హింసలతో ముడిపడి వుంటాయని కూడా అర్థం చేసుకోవడం అవసరం. వీటి పరస్పర సంబంధాన్ని లోతుగా ఆవగాహన చేసుకోక పోతే అవి కేవలం పురుషాధిక్య అలోచన వల్లనే ఉత్సవం అయ్యాయనే భ్రమకు లోను అవుతాము.

స్టీలపై వివక్షత, హింస ఉండటం స్టీల శరీరాన్ని, శ్రమనీ కూడా దోషించే చేయడానికి అవసరం కనుకనే కార్బోరేటీస్కరణ యుగం దానికి ఊడిగం చేస్తున్న ప్రభుత్వాలు పొరిశ్రామిక యుగపు ప్రారంభ కాలం స్థాయిలో ఇప్పడు స్టీల శ్రమనీ, శరీరాన్ని కొల్లగొడుతున్నారు. దాని కోసం అన్ని స్థాయిల్లో పురుషత్వాన్ని, స్త్రీత్వాన్ని కూడా రెచ్చగొడుతున్నారు.

ఉదాహరణకు గత ఆరేళ్ళగా ప్రధాని ఛాతీ కొలతలు పదే ప్రస్తావించబడుతున్నాయి. బాలాకోట దాడుల తర్వాత 56 ఇంచీల చాతీ 66 అంగుళాలయ్యాదని నిర్రజ్జగా ఓ కేంద్ర మంత్రి మాట్లాడారు. ఛాతీ కొలతలు, కండలు తిప్పడానికి పరిపాలనా సామర్థ్యానికి లంకె పెట్టడం ఒక పూడ్చల్ విలువు. అది స్టీలు పరిపాలనా సామర్థ్యానికి లంకె పెట్టడం ఒక పూడ్చల్ విలువు. అది స్టీలు పరిపాలనా సామర్థ్యం లేని వారని ప్రకటించడమే. ఈ పరిపాలన పురుషత్వం అతిశ్యేష్టులతో నడవబట్టే.. “భార్యను పోషించే బాధ్యత వదిలేస్తే మా ఛాతీ కూడా 60 అంగుళాలవు”తుందన్నాడు వ్యంగ్య కవి సంపత్త సరళ్.

ఈ మగతనపు రాజకీయ అహంకారానికి, మెజారిటీ

మతోన్నాదానికి కుటుంబాలు వదిలేసే సన్మానించానికి గొప్ప విలువను ఆపాదిస్తున్నది ఆరెస్టెస్ ప్రచార బాకా. దీని ఘలితం కథువా, ఉన్నావ్, హత్తెన్, బడువా ఇట్లా చెప్పుకుంటూపోతే జాబితా చాలా పొడుగవుతుంది. “అస్యలు ఈ అమ్మాయిలు పొలాల్లోకి ఎందుకెళ్లారు? అమ్మాయిల్ని “మంచి”గా పెంచితే అత్యాచారాలు జరగవు” వంటి వ్యాఖ్యలు సవర్ణ హిందూత్వ రాజకీయానికి ప్రతిబింబం.

గత ఆరేశ్వగా పెరుగుతూ వస్తున్న లైంగిక దాడులు గత ఏడాదిలో దాదాపుగా రెట్లింపు అయ్యాయి. ఇవి బయటకు వచ్చినవి నిజానికి 86 శాతం బాధితులు ఏ సహాయం కోరలేదు. వీరిలో 77 శాతం మంది ఎవరికీ కనీసం చెప్పుకోలేదు. శారీరక హింసకు గురైన వారిలో 9.8 శాతం మంది మాత్రమే సహాయం కోరారు. రెండింటికి గురయిన వారు 28.8 శాతం మంది సహాయం అడిగారు.

అత్యుధికంగా స్ట్రీల్సై దాడులు జరిగింది ఉత్తరప్రదేశ్ “యోగి” పాలనలో అని ప్రత్యేకించి చెప్పునక్కరలేదు. బీజేపీ పాలిత రాష్ట్రాలన్నింటిలో దశిత స్ట్రీల్సై హింస తీవ్రంగా పెరిగింది. పశ్చిమ బెంగాల్ వంటి రాష్ట్రాల్లో, బీజేపీ అధికారంలోకి రాదల్చుకున్న ప్రాంతాల్లో కుల మత కల్లోలాలు రెచ్చగొట్టడం వలన స్టీలు బలవుతున్నారు.

సుధా భరద్వాజ్ వంటి సామాజిక న్యాయవాదులకు, జెఎస్యు, జామియా మిలియా విశ్వవిద్యాలయాల విద్యార్థి నాయకురాళ్ళకు పొరచట్ట నిరసన ఉద్యమకారులకు, నవదీవ్కోర్ వంటి కార్యిక కార్యకర్తలకు, బెయిల్ ఇవ్వడానికి ఒక పక్క కోర్సులు నిరాకరిస్తున్నాయి. మరో పక్క కర్మాంక ఫ్రైకోర్సు ఒక అత్యాచార ముద్దాయికి ముందస్తు బెయిలు మంజూరు చేయడమే కాక “కేవలం నేరం తీవ్రత కారణంగా బెయిలు నిరాకరించరాదని” సెలవిచ్చింది. బాధితురాలు సాక్ష్యం చెప్పుకుండా ముద్దాయి ఆమెను బెదిరించే అవకాశం ఉండన్న వాదనను త్రోసి పుచ్చింది.

ఇటీవల కోర్సులు “నిజమైన” బాధితుల లక్ష్యాలు వర్ణిస్తున్నాయి. వాళ్ళ అణకువగా వుండే బుద్ధిమంతులయిన స్టీలు శీలం కోసం ప్రాణం పోయేలా ప్రతిఫుటిస్తారనే కాలం చెల్లిన మూస చిత్రాలను కోర్సులు వల్లెవేయటం వలన అత్యాచారం నిరూపించే భారం బాధిత మహిళల్పై పడుతున్నది. అంటే ముద్దాయి అత్యాచారానికి పాలుడ్డాడా కాదా అనే నేరంపై చర్య ఆ స్టీ శీలవతి అవునా కాదా అనే చర్యగా మారుతుంది. “సెక్స్ వర్కులో ఉన్న స్టీపైన అయినా ఆమె అంగీకారానికి విరుద్ధంగా

సంపర్కం జరపడం నేరం... ఇక్కడ బోసులో నిలబడాల్సింది ముద్దాయి ప్రపర్తన, శీలం తప్ప బాధితురాలి జీవన విధానం కాదన్న” సుప్రీంకోర్సు తీర్మాను ఇప్పుడు కోర్సులు మర్మిపోయాయి. కనుకనే లైంగిక నేరాల్లో శిక్షల శాతం 13కి తగ్గిపోయింది. యూపీ వంటి రాష్ట్రాల్లో ఇది 3 శాతంగా వుంది.

తమిళనాడులో ఈ ఫీబ్రవరి అభిరి రోజున జరిగిన మటున మహిళా పాపీఎస్ అధికారులకు కూడా ఏ రక్కణ లేదని తేల్చి చెప్పింది. స్పెషల్ డిజిపి రాజేష్వదాన్ తనను కారులో రమ్మని పిలిచి యిష్టం వచ్చినట్టు అసబ్స్యంగా ప్రవర్తించడానికి అతనిపై ఫిర్యాదు చేయడానికి చెప్పే బయల్దేరిన మహిళా పాపీఎస్ అధికారిని టోల్పోజా దగ్గర ఆపిన చెంగల్పట్టు ఎన్నో కన్నన్ ఆమెను కేసు పెట్టిద్దని బెదిరించి కారు తాళాలు గుంజుకున్నాడు. ఇంకో ముగ్గురు ఎన్నో ఇటువంటి ఆదేశాలు రాజేష్వదాన్ జారీ చేసినా వారు ఇటువంటి పని చేయలేదు. తమిళనాడులో సీనియర్ పాపీఎస్ అధికారులపై ఈ ఆరోపణలు రావడం ఇది రెండోసారి. వారిని సస్పెండు కూడా చేయకుండా ప్రభుత్వం ఒక కమిటీ ఏర్పరిచింది. ఆ స్థాయి అధికారుల రక్కణ్ ఇట్లా ఉంటే మహిళా హౌంగార్డులు, కానిస్టేబుళ్ళ పరిస్థితి ఉపాంచకోవచ్చు.

ఇక సాధారణ స్టీలు లైంగిక అత్యాచారాల ఫిర్యాదు చేయడానికి అత్యాచారం కంటే భయపడే పరిస్థితిని పోలీసు యంత్రాంగం కల్పించింది.

ఇక గృహ హింస కరోనా కాలంలో పరాక్రమ చేరింది. 71 శాతం పెరిగింది. ఆదాయం తగ్గిపోవడం, చిన్న ఇరుకు ఇళ్ళలో 24 గంటలూ ఎక్కువ మంది ఉండాల్సి రావడం. స్టీలకు యింటి పని భారం విపరీతంగా పెరగటం, ధరలు పెరగడం వంటి కారణాలు మానసిక, శారీరక హింసను

1. ఛైనా యాప్లిను నిషేధించగలరు. సామాజిక మాధ్యమాలను అణిచివేయగలరు. కానీ పరమ బూతు పోర్ట్ పైట్లను ఆపడానికి మాత్రం మోడీప్రభుత్వం ప్రయత్నించలేదు. 17 ఏళ్ళ కుర్రవాడు యు.పి.లో పొలంలో పోర్ట్ చూస్తూ అక్కడికి వచ్చిన 14 ఏళ్ళ దళిత బాలిక్కు అత్యాచారానికి పాల్పడ్డాడు. ప్రతిఘటించిందని చున్నితో ఉరేసి చంపేశాడు. ‘దిశ’ అత్యాచార నిందుతులు కూడా ‘పోర్ట్’ కి అలవాడు పడిన వారే. అంటే యువతరం పోర్ట్ చూస్తూ సమస్యలు మర్చిపోవాలి...

2. దేశవ్యాప్తంగా కేవలం 29 శాతం మంది మహిళలే ఒకసారయినా ఇంటర్వెంట్ వాడారు. తెలంగాణలో ఇది 21 శాతం. ఈ డిజిటల్ అగాధః...సాంకేతిక నైపుణ్యాలు లేనితనం స్త్రీల ఉపాధి అవకాశాలకు బాగా దెబ్బకొడుతున్నది - ఎన్వెఫ్ హెచ్ఎస్-5

3. స్త్రీల ఇంటి పనికి భర్తలు జీతాలివ్వమనడం స్త్రీల చాకిరికి గుర్తింపూ కాదూ దాన్నిండి విముక్తి కాదు. ప్రభుత్వం యజమానులు భోజన సదుపాయాలు, శిశు సంరక్షణ వంటి సంక్లేషు చర్యల నుండి తప్పుకోవడానికి. పైగా దీని వల్ల ఇంటి పని స్త్రీల బాధ్యతెననే భావం బలపడి స్త్రీలు ఇళ్ళకే పరిమితం అవుతారు. సామాజిక ఉత్సత్తీలో భాగం కోల్పోతారు.

4. కోవిడ్ - 19 వల్ల స్త్రీలు సమానత్వ దిశగా సాగే ప్రయాణం రెండు తరాలు వెనక్కి నడిచింది. అన్ని ప్రభుత్వాలు తిరోగుమన క్రమంలో ఉన్నాయి. సాధించుకున్న హక్కుల్ని కూడా కాలరాస్తున్నాయి. ఏ హక్కుయినా ఏ చట్టమయినా ఉద్యమాల ఫలితమే. కాబట్టి ఆ హక్కుల్ని నిలబెట్టుకునే ఉద్యమం సాగాలని మహిళా సంఘాలు పిలుపునిస్తున్నాయి.

5. ఈ ఏడాది మార్చి 8కి “నాయకత్వంలో స్త్రీలు - కోవిడ్ 19 ప్రపంచంలో సమాన భవిష్యత్తు సాధన కోసం” అని పిలుపునిచ్చింది. డెన్యూర్స్, ఇథియోఫియా, ఫిన్లాండ్, జర్మనీ, ఐస్లాండ్, స్వాజిలాండ్, స్లోవాకియా దేశాలు స్త్రీల నాయకత్వంలో సత్యర స్వందన, నిర్ణయార్థిరేత సామర్థ్యంతో కరోనాను తిప్పికొట్టిన నేపథ్యంలో ఈ పిలుపునిచ్చింది. అయితే ప్రపంచంలో కేవలం 20 దేశాధినేతలుగానే స్త్రీలు ఉన్నారు.

6. పక్ష్యరాజ్యసమితి “సమతరం” అనే పేరట అన్ని రకాల వివక్షతలు, మూసలు, అసమానతలు, అధిపత్యాలపై పోరాదే వేదికను ఏర్పాటు చేసింది. పెద్దవిత్తన ప్రచార ఉద్యమం చేపడుతున్నది.

7. అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం జరపాలని క్లారా జెట్టిన్ ప్రతిపాదించగా 1911 నుండి కార్పిక సంఘాలు శ్రావిక స్త్రీల పోరాట దినంగా దీన్ని ప్రపంచ వ్యాపితంగా నిర్మిస్తున్నాయి. 1975లో మాత్రమే పక్ష్యరాజ్యసమితి దీనిని స్వీకరించింది. అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవంగా ప్రకటించింది. ఇది 110వ మహిళా దినోత్సవం.

8. సవాలు చేయడం ఎంచుకోండి, అనేపేరట మహిళా సమస్యలపై పని చేసే బృందాలు స్త్రీల మూన పొత్తుల విత్తికరణను సవాలు చేయమని పిలుపునిచ్చాయి, స్త్రీల

విపరీతంగా పెంచాయి. “కరోనా మహా విపత్తుకు వెన్నుటి నీడలా ఉన్న విపత్తు స్త్రీలు పిల్లలపై హింస” అని 2020 మార్చిలోనే పక్ష్యరాజ్యసమితి మహిళా విభాగం ప్రకటించింది. అనేక దేశాలు దీనికి ప్రత్యేక కేటాయింపులు జరిపి సహాయ, పునరావస చర్యలకు కమిటీలు ఏర్పరచి మరీ సహాయానికి దిగాయి. భారతదేశం ఇప్పటిదాకా అసలు ఇదొక సమస్యగా కూడా గుర్తించలేదు.

లాక్ష్మి అనంతరం బాల్య వివాహాలు అనేక రాష్ట్రాల్లో రెండింతలు, కొన్ని రాష్ట్రాల్లో మూడింతలు పెరిగాయి.

ఈకే వయసులో ఉండే మైనర్లు వ్యాహోవాంలో హద్దులు దాటితే పోక్కో చట్టం కింద కేసులు నమోదు చేసే తల్లిదండ్రులు, పోలీసులు బాల్యవివాహాల వల్ల బాలికలపై జరిగే అధికారిక అత్యాచారాలను ధర్మబద్ధంగా భావిస్తుంటారు.

ఓ పదిహేనేళ్ళ బాలికపై పెళ్ళయిన ప్రభుత్వోద్యోగి పలుమార్లు లైంగికదాడి చేసాడు. అది బయట పడకుండా యాసిడ్ పోస్టానని, చంపుతానని కుటుంబాన్ని మట్టుబెడతానని బెది రించాడు. కేసు బయటకొస్తే అతని తల్లి బాలికకు 18 ఏళ్ళ రాగానే పెళ్ళి జరుగుతుందని రాజీపడి స్టోంపు పేపరుపై రాసిచ్చింది. మైనారిటీ తీరాక నిరాకరించడంతో కేసు ఎఫ్పారె అయ్యాంది. నిందుతడు ఇది పరస్పర అంగికారంతో జరిగింది కాబట్టే కేసు లేటుగా పెట్టారని వాదించాడు.

పోక్కో ప్రకారం మైనర్తో సంపర్కం ఎలా జరిగినా అది అత్యాచారంగానే పరిగటించాలి. పోలీస్ స్టేషనుకు “రాజీ” పత్రాలు రాయించే అధికారం లేదు. ఇది బెయిలు కోసం సుప్రీంకోర్టుకు రాగానే సాక్షాత్తు ప్రధాన న్యాయమూర్తి పెళ్ళి చేసుకుంటావా? లేకుండా ప్రభుత్వోద్యోగివి కదా జైలుకు వెళతావని బుజ్జిగించిగాని వదలలేదు.. అతనికి నాలుగు వారాలు బెయిలు ఇచ్చారు.

అంటే ఆ బాధితురాలు ఏం కోరుకుంటుందో ఎవరికీ పట్టదు. లైంగిక దాడికి పాల్పడిన వ్యక్తితో జీవితం గడపాలని శాసించడం ఎంద దారుణమో న్యాయమూర్తికి పట్టలేదు. బహుశా సుప్రీంకోర్టు చరిత్రలో ఇది అతి చీకటి తీర్పు.

అత్యాచారం అంటే స్త్రీ శరీరంపైనా జీవించే హక్కుపైనా

ఆమె ఆత్మగౌరవంపైనా జరిగే క్రూరమైన దాడిగా కాకుండా... శీలానికి సంబంధించినదిగా చూసే “మత” పూడుల్ భావజాలానికి ఇది ప్రకటన. లైంగిక దాడి చేసిన వ్యక్తిని పెళ్ళి చేసుకోవాలనే ఫల్యాలు భావ (కుల) పంచాయితీలు జారీ చేస్తాయి. అనేక కోర్టులు ఈ స్నాయిలోనే ఆలోచిస్తున్నాయి.

లైంగికదాడి జరిగితే నిందుతల్ని విచారణ లేకుండా చంపేయాలనే ఉద్దేశ్యాలు కూడా స్త్రీలపై జరిగే హింసకు వ్యతిరేకం కాదు అవి స్త్రీల శారీరక పవిత్రతను, భర్తకు మాత్రమే చెందాల్చిన దేహాన్ని కలుపితం చేశాడనే భావన - భర్త హక్కు అయిన స్త్రీ శరీరపు హక్కుపై ఉల్లంఘనగానే ఈ కరుడు గట్టిన సమాజం భావిస్తుంది.

ఇంత అణచివేత క్రూరత్వం దుర్భర దారిద్యం, ఆకలి, అనారోగ్యం, ఆక్రోశాల మధ్యస్త.. గత ఐశ్వరుగా క్రమంగా స్త్రీలు ప్రజాప్రతిష్ఠాతనల నాయకత్వ పగ్గాలు చేపట్టడం.. మానవ మనుగడ కోసం జరిగే ఘర్షణకు ప్రతీక.

విశ్వవిద్యాలయాల యువతులు.. చాలా స్పష్టమైన అవగాహనతో రాజకీయాల గురించి, మతోన్నాద ప్రమాదం గురించి, పేదరికం గురించి, కుల అణచివేత గురించి ప్రజాస్వామ్యం గురించిన ఆవేదనతో దేశాన్ని కదిలించారు... ఉద్యోగాలలోకి దూసుకువచ్చారు. ప్రతి ఘటనా వేదికలకు విద్యుత్తలు పారించారు. కటకటాల పాలయినా ఒక్కసారి కూడా అడ్డెర్యపడలేదు.. యువతరానికి సమాజం పట్టడనే ప్రచారంలో నిజం లేదని ఈ విద్యార్థి తరం నిరూపించింది. వారు విద్యాలయాల నుండి వీధుల్లోకి వీధుల్లోంచి వివిధ బాధిత ప్రజా సమాహాల్లోకి ప్రవహించారు...

అయా ప్రజా సమాహాలను భుజాన్నెనుకుని ముందుకు సాగారు.

ఈ మేలు కలయిక అపూర్వ సమ్మేళనం పొరవట్ట నిరసనల్లో స్ఫుటంగా ద్వోతకమైంది. విశ్వవిద్యాలయాలపై దాడికి

కలతచెందిన వృద్ధ మహిళలు ముందుగా చోరవ చేసి బైరాయించారు. అన్ని వయస్సుల స్త్రీలు వారిని అనుసరించారు. సంసారం చక్కదిద్దినంత సులభంగానూ నెలల తరబడి “షాహీన బాగ్”అను వందలబోట్లు నడిపించారు. పుకార్సు, దాడులు, పోలీసులు, కోర్టులు ప్రభుత్వ అణచివేత అబద్ధాలు అన్నింటినీ తట్టుకున్నారు. ఒక చక్కటి క్రమశిక్షణతో ఒక పోరాట పద్ధతికి జీవం పోశారు.

గాంధీజీ సత్యాగ్రహాలు వ్యక్తుల ప్రధానంగా ప్రజాసమూహాలు భారీగా పాలోనడం ద్వారా విజయవంతం అయ్యాయి. కాని ఇక్కడి అందరి స్త్రీల భాగస్వామ్యం, ఉమ్మడి నాయకత్వంతో నడిపారు. భావి పోరాటపు మార్గదర్శక ప్రణాళికను వండి దేశానికి వడ్డించారు.

రైతు ఉద్యమం వారి నుండే పాతాలు నేర్చుకుంది. పోరాట క్రమంలోనే ప్రజలు పోరాట పద్ధతిల్లో కనిపెడతారు. పోరాట కాలంలోనే ఇసుక నీటిని పీల్చుకున్నట్లు ప్రజలు జ్ఞానాన్ని చోసిన పడతారు. పొరవట్ట ప్రతిష్ఠాతన పద్ధతికి రైతు ఉద్యమం మెరుగులు దిద్దింది. ఎటునుండి దాడులు జరుగుతాయో గుర్తించింది. ప్రత్యేక సమూహంగా తమను మిగిలిన వారి నుండి విభజిస్తే వైఫల్యం చెందుతామని గుర్తించింది. అసంకల్పితంగానే అయినా ఒక దాని తర్వాత మరొకటిగా ఎదురయిన సవాళ్లను, నిర్పంధాలను అబద్ధపు ప్రచారాలను, దాడులను ఒక పద్ధతి ప్రకారం తిప్పికొట్టింది.

స్త్రీలు ఈ పోరాటానికి పునాది.. వారు వ్యవసాయ ఆర్ట్రినెస్చులు వచ్చిన దగ్గర్చుండి.. వాటి గురించి అర్థం చేసుకోవడం ప్రారంభించారు. ఇంటింటికీ తిరిగి చెప్పి వారి దగ్గర్చుండి నేర్చుకుంటున్నారు. ధాన్యాలు వసూలు చేసి అందర్ని ఇముడ్చుకున్నారు. మహిళల్ని సాగుదార్సుగా కనీసంగా పరిగణించవని ప్రభుత్వాలకు నాయకులకు చివరికి సమాజానికి

కూడా తామే భారత వ్యవసాయానికి “ఇరుసు”అని కనిపిపు కలిస్తున్నారు. ఇంట్లో పనులు, పిల్లలు వ్యవసాయం దున్నడం, నాటడం, కోయడం మళ్ళీ ఊరేగింపులు, ధర్మాలు, ప్రదర్శనలు ప్రచారం, ఉపన్యాసాలు ఒకటేమిటి అన్నింటినీ నిర్వహిస్తూ బహుముఖం అయిన తమ ప్రజ్ఞను వివక్షాపూరితమైన లోకం ముఖాన విసిరేస్తున్నారు. “లంగరు” (ఉమ్మడి పంట) నిర్వహణలో పురుషులు వేదిక నిర్వహణలో స్త్రీలు.. ఓ కొత్త అలవాటు చేస్తున్నారు.

శతాబ్దాలుగా ఊడలు దించిన అసమానత సృష్టించిన వివక్షత అంత తొందరగా మాసిపోతుందా? కాదు. కాని మహిళా సద్వ్యాపకాలమై పని చేసే ఉద్యమ కారులూ, ప్రజా సంఘాలు నేర్చుకోవాలిన గుణ పారాలనెన్నో ఈ ఉద్యమాలు అందిస్తున్నాయి.

ప్రధాన స్పృహితిలో స్త్రీల సమ భాగస్వామ్యం కావాలంటే ప్రధాన సమస్యలమై సాగే ప్రతి ఘటనల్లో స్త్రీల సంపూర్ణ భాగస్వామ్యం స్త్రీల ప్రత్యేక సమస్యలను ప్రధాన సమస్యల్లో భాగం చేస్తుంది. తద్వారా పురుష నాయకత్వం గుర్తించని అంశాలు, స్త్రీల సమూహాలు ఉద్యమంలో ముందుకు వస్తాయి. ఈ క్రమంలో పురుష నాయకత్వాలకు స్త్రీల సమస్యల పట్ల అవగాహన, సంవేదన కలుగుతుంది. అన్ని రకాలుగా ఉద్యమం బలపడు తుంది. అధిపత్యం యింటిలోనిదే అయినా అది తనకు వారస త్వంగా లభించే అధికారాలను, అభిప్రాయాలను తేలికగానూ తొందరగానూ మార్పుకోదు. ఉద్యమ కాలంలో తప్పనిసరి కావడం వలన. అంగీకరించినా.. ఆ క్రమంలోనే నిజాయితీ గల నాయకత్వం, సమస్యల వరిష్ఠారం పట్ల నిబిడుత ఉంటే స్త్రీల భాగస్వామ్యాన్ని, నాయకత్వాన్ని వారి ప్రత్యేక సమస్యల్ని తమ ఉద్యమానుభవాల ద్వారా తమను తాము మార్పుకుని తీరాలి. అట్లా మారకపోతే అది ఉద్యమంలో బలహీనం అయిన లింకుగా మిగిలిపోతుంది. స్త్రీల ప్రత్యేక సమస్యల్ని సమాజం మొత్తం తమ సమస్యలుగా భావించాలంటే అందరికీ సంబంధించిన

సమస్యల వరిష్ఠారంలో, ఉద్యమాల్లో మహిళలు ముందుండాలి. ఎందుకంటే అవి కూడా స్త్రీల సమస్యలేకదా!

తరాలుగా పేరుకుపోయిన భావజాలాలు ఒక పెనుతుపానయిన ఉద్యమంలో కొద్ది రోజుల్లో / నెలల్లోనే కొట్టుకుపోతాయి. అట్లా పోవడానికి నిరాకరించే కరుడుగట్టిన భావజాలం నాశనం కావాలి లేకంటే అది ఉద్యమానికి అడ్డంకిగా మారుతుంది. ఈ మతోన్నాదానికి, రాజకీయ నియంత్రత్వానికి, అంతులేని కార్పోరేటు దోషిడీకి అడ్డకట్ట వేయడానికి సాగుతున్న ఉద్యమాల్లో

స్త్రీలు ముందు నిలవడం ఆశ్చర్యకరం కానేకాదు. ఇదోక గుణాత్మక పరి ణామం. ఏదో ఒక రకంగానయినా మనుగడ సాగడమే ప్రశ్నార్థకం అయిన పుడు ప్రకృతి వరణంలో బిడ్డల సంరక్షణ డీఎన్వెలో ఉన్న మాత్రమూర్తి తన సంతానం, తన జాతి ఉనికి కోసం ఉగ్రమూర్తి అవుతుంది. ఆ సామూహిక ఉగ్రత్వం.. అతిగా విద్యంసానికి దోషిడీ గురయిన సహజ వనరుల పరిణామంగా ప్రకృతి విలయ తాండ్రవం చేసినట్టు... అన్ని రకాల నియంత్రత్వాలను దోషిడీలనూ కదం తొక్కి తన పాదాల కింద నేల మట్టం చేస్తూ భవిష్యత్తులోకి సాగుతుంది. ఆ గొంతుల్లోచి వెలువడే పొలికేకల వెల్లువల్లో కోట్ల అబద్ధాలు కొట్టుకుని పోతాయి. ఇది ఎప్పుడు జరుగుతుంది???. కంగారు పడనవసరం లేదు. మొదట అడుగే సామూహికంగా మొదలయ్యాంది. రెండో అడుగు మూలాల్లోచి ఉచికి వచ్చింది.. ఇవాళా? రేపా? ఎంతకాలానికయినా కావచ్చు రేపే కావచ్చు.. ఉద్యమాల ఉప్పెన తెరటాలమై వెలుగు కిరీటాలు ధరించి శ్రామిక స్త్రీలు పొలాల నుండి కార్ఫానాల నుండి, విద్యాలయాల నుండి స్ట్రోర్ చేస్తూ వస్తున్నారు.. స్వాగతిద్దాం, వారిలో కలుద్దాం... ఉద్యమ కాలానికి ఉద్యమ గీతానికి గొంతు కలుపుదాం..

అంతర్జాతీయ శ్రామిక మహిళా దినోత్సవం వర్దిల్లాలి.

❖❖

బానిసత్వం... అదో భయంకరమైన పదం. దానికండం గుండెలదరిపోయేలా ఉంటుంది. అప్పికా నుంచి జంతువుల్లు అమెరికాకు తీసుకొచ్చిన నల్లజాతి మానవుల గురించి మనం విని, చదివి ఉన్నాం. దాని నేపశ్యం వేరు. అరబ్బు దేశాలలో విష్ణులవిగా అమలులో ఉన్న బానిసత్వం గురించి కూడా మనకు తెలియక పోలేదు. ఇస్లాం అమలులోకాచ్చాక ఈ బానిసత్వం పెకబింబింది. కానీ దాని అవశేషాలు మరో విధంగా రూపం దిద్దుకొంటున్నాయి. గల్ఫ్లో మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలైపై కథనం...

అరబ్బు ఎడారిలో పెట్రోలు అవతారమెత్తడమే బానిసత్వానికి ప్రధాన కారణం. ఉన్నట్టుండి అరబ్బులు ముఖ్యంగా స్థాది అరేబియా, కుటైట్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్ (యుఎట్), బహేరీన్, ఇమెన్ లాంటి దేశాలు సంపన్న దేశాలగా తులలతూగాసాగాయి. ఇక్కడ వివిధ రంగాలలో పని చేయడానికి కార్బీకుల అవసరం ఏప్రడింది. అందులో గృహ పరిచారికలు (పని మనుషులు) కూడా ఓ బాగమే! ఈ నేపశ్యంలోనే పెరియన్ గల్ఫ్లో చాలా వరకు గృహ సేవకుల కాంట్రాక్ట్ బానిసత్వం వ్యక్తి చెందడం ఆశ్చర్యకరం కాదు! ఇక్కడి స్టానిక ఆర్క వ్యవస్థలు అభివృద్ధి చెందడం వల్ల విదేశి కార్బీకుల వలస మొదలైంది. దాని వల్ల తమ ఇంటి, కుటుంబ ఆర్క పోస్ట్స్టులను మెరుగుపరుకోవడానికి మహిళలు 'గృహ పరిచారికలు'గా పనిచేయడానికి ముందుకు వచ్చారు. ఫలితంగా అరబ్బు దేశాలకు వలసగా వచ్చారు. ఇలా గల్ఫ్, మిడిల్ ఈస్ట్లోలో 'మహిళల వలసలు' బాగా పెరిగాయి. తమ దేశాల నుంచి వలసవేళ్లే మహిళా కార్బీకులను స్టోర్సించే వారిని అరబ్బు దేశాలు ప్రోత్సహించాయి. ఎంత వరకు ప్రోత్సహించాయి అంటే నిర్వంధ కాంట్రాక్ట్ వ్యవస్థలలో కలిసి, మహిళా గృహ కార్బీకులను యజమానికి బంధితుల్చి చేసేంతగా మారాయి. అంతేగాకుండా దోషించి, బానిసత్వానికి అనుకూలంగా వారి పరిస్థితిని మార్చాయా.

మధ్యప్రాయంలోకి వలస కార్బీకుల పెరుగుల రూపంలో ప్రారంభమైంది. దానివల్ల పెరిగిన పెట్రోలియం ఉత్సత్తి, మైప్రాయం కలిగిన, మైప్రాయం లేని కార్బీకులకు డిమాండ్ పెరిగింది. దేశ పోరుల జీవన ప్రమాణాలు పెరగడంతో, మహిళా పరిచారికల సేవాప్రమాకు అవకాశాలు కూడా బాగా పెరిగాయి. ఆశ్చర్యజేప్పేం ఆప్టోలియం ఎవ్క్ పోర్టోగ్ కంట్రెన్స్ (ఒప్కెట్), చమురు భరలను పెంచడం ప్రారంభించడం యార్థచికం కాపోయినా, చమురు దిగుమతి చేసుకునే దేశాలు వలస కార్బీకులను గల్ఫ్కు పంపడం సర్వు సాధారణం అయింది.

ప్రస్తుతం, స్థాది అరేబియా వలస గృహ కార్బీకులను అత్యధికంగా స్టోర్సించి. ఓ లెక్క ప్రకారం (కరోనాకు పూర్వం) స్థాది అరేబియాలో 2020 వరకు మహిళా పనిమనుషుల సంఖ్య 1.1 మిలియన్లు కుటైటోలో మూడు లక్షల అరవై నేలు, ఖతార్లో లక్ష పదివేల మంది ఉన్నారు. యుఎక్స్లో దాదాపు రెండు లక్షల ఇరవై వేల వలస మహిళ -గృహ పరిచారికలు వని చేస్తున్నారు.

ఎడతెగని చట్టబంధంలో గల్ఫ్ దేశాలలోని పనిమనుషులు

ఈ మహిళలలో చాలామంది దిగువ-మధ్య తరగతి కుటుంబాల నుండి వలస వచ్చారు. ప్రధానంగా వీళ్ళు తమ ఆర్థిక పరిస్థితులను చక్కబెట్టుకోవడమే ముఖ్యంగా కారణం. సంపాదిస్తామనే ఆశతో, చాలా మంది అప్పులు చేసి పురీ, రిక్రూట్మెంట్ ఎజెస్చీల్స్ కుటుంబించిన, భారమైన ఫ్జిలు చెల్లించి గల్ఫ్ బాట పడుతుంటారు. ఉపాధి ఎజెస్చీల్స్, ట్రోకర్లు అధారండి, వలస వచ్చిన గృహ పరిచారికలు ముక్కు మొహూం అందిస్తుంది. వెలియని యజమానుల ఒప్పుండ-బంధంలో చిక్కుకొంటారు. తద్వారా వారి దోషించి గురువుతారు.

బానిసత్వం చట్టబిరుద్ధం కాబట్టి, మహిళ పరిచారికలను బానిసలుగా మార్చుకున్న యజమానులు నామమత్రాన ఒప్పుందాలను వట్టబడ్చం చేసి, ఆ ఒప్పుందాలను వారి చేతికివ్యండా తమకు అనుకూలమైన సాధనంగా ఉపయోగిస్తారు. ఒక వలసదారులూ స్థాది అరేబియా లేదా యుఎక్స్లో వని చేయాలంటే, ఆమె మొదట 'కఫాలా' అని పిలువబడే స్టోర్సింప్స్ పద్ధతి ద్వారా వీసాను పొందాలి. ఇది ఆమెను చట్టబడ్చంగా తన యజమానితో ముడివేస్తోంది! స్టోర్స్, ఇంటి పనిగతి ఇధరూ ఒప్పుందాన్ని విచిన్సు చేయగల సాముర్చుం ఉన్నపుటికీ, అది బహిర్గం కాజాలదు. ఆమె దగ్గర ఎలాంటి కంట్రాక్ట్ పేపర్లు ఉండవు. లేదా ఆమెకు ఇధరు. ఒకవేళ. తాను పనిచేయడానికి ఒప్పుకోక పోతే, స్టోర్స్ ఏప్రైల్ చేసిన వీసా, ఎయిర్ టికెట్, ఏప్పంట ఫీజులు లాంటివి చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. అది ఆమెకు సార్చుపడు. ఈ స్టోర్సింప్స్ పద్ధత్తు ద్వారా వలస కార్బీకులను భాగ్యరేఖ పూర్తిగా యజమాని దయాదాక్షిణ్యాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. వారు ఏ సమయంలోనే మహిళా పరిచారిక(ల)తో సంచుటి చెంచుకొనుటానికి ఉన్నారు. అతిధ్య దేశాలలో, ఈ వలసదారులు/ మహిళ పరిచారికలు వెంటనే తమ పాస్పోర్ట్లను తమ యజమానులకు

- అప్పుద్ది

amjuali1993@gmail.com

కూడా ఉంటాయి. చెంప దెబ్బుల నుంచి శారీరక దాడులు వరకూ ఉంటాయి. 'భవర్వెన్స్' రూపంలో మరో హింస ఉంటుంది. సెలవులు తిరుస్తురించడం, వేతనాలు చెల్లించకపోవడం వంటివి ఉంటాయి. వీటిలో పాటు సరైన ఆపరం తీసుకోలేకపోవడం వల్ల అనారోగ్యాలికి గుర్తొచ్చ అవకాశాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. పేలవమై జీవన పరిస్థితుల నడుమ రోజులు గడవటం అనివార్యమవుతుంది.

విదేశి గృహపరిచారికలకు ఈ హింసను ఎదుర్కొచ్చానికి కొన్ని మార్గాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. యజమాని కుటుంబం నుంచి తప్పించుకున్న పనిమనిపి వారి స్టోర్సిల్స్ పోలీసు ఫీర్యాదులు చేస్తే, కథ అడ్డం తీరిగి వారు పారిపోయిన పరిచారిక మహిళలకు "రస్సల్వే" పెల్స్ ప్రథమం నడి పే ఆశ్రయాలు ఉన్నాయి. ఇవి వారి కేసులను పరిష్కరించే వరకు మాత్రమే అలాంటి సహాయం అందిస్తుంది. వీరతో సంప్రదింపులు జరుగుతాయి. మహిళలను వారి స్టోర్సిల్స్ తిరిగి అప్పగించడం లేదా వారి స్టోర్సిలకు పంచించడం చేస్తారు. యజమానులు వలసదారుల పాస్పోర్ట్లు ఇప్పురు కాబట్టి, వేరే చోట పని కల్పించే అవకాశం ఉండడు. ఒకవేళ ఈ విధానంలో ప్రయత్నించినా, వారి ఉద్యోగం రద్దుపుతుండే భయంతో గృహ సేవకులు ఫీర్యాదు చేయకుండా నోర్మాస్టుకోని ఉంటారు. కటికవాడికి మెడను అప్పగించినట్లుంటుంది వీరి పరిస్థితి.

ఈ మహిళలలో చాలా మంది తమ స్టోర్సిల్స్ ఆర్థిక పరిస్థితిని మెరుగుపరుచుపోడానికి నానా తంటాలుపడి, పేరాశలతో వీధేశాలలో తమను తాము బానిసలుగా చేసుకోవడం వంటి పనులను జాగ్రత్తగా నిర్మించాల్సి ఉంటుంది. పని గంటలు చాలా సుదీర్ఘంగా ఉంటాయి. రోజుకు పద్కొండు నుంచి ఇరైవై గంటల వరకు పని చేయాల్సి ఉం

తద్వారా కాంట్రాక్ట్-బానిసత్వ క్రమం
కొనసాగుతుంటుంది.

ఎవరో వస్తారని...ఎదో చేస్తారని...

మహిళ గృహ పరిచారికలు ప్రధానంగా శ్రీలంక, ఇండోనెషియా, బంగ్లాదేశ్, ఇండియా, ఫిలిప్పిన్స్, కొన్సి అఫైకన్ దేశాల నుంచి కూడా వలస వస్తారు. గృహ పరిచారికలను మిడ్టీల్ రష్ట్, గల్వ్కు పంపే నియామక ఏజెన్సీలకు ఈ మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న దోహిదీ గురించి బాగా తెలుసు. కానీ పెరుగుతున్న జనభా, ఉపాధి లేమి, ఆర్థిక అస్విరతతో ఫిలిప్పిన్స్ పంటి దేశాలు మహిళా గృహ కార్బూకులను విదేశాలకు పంపడం కొనసాగిస్తున్నాయి. మధ్య ప్రాచ్యానికి, పెర్మియన్ గల్వ్కు కార్బూకులను పంపడం నిరుద్యోగుల సంఖ్యను తగ్గించడమే కాకుండా సామాజిక, ఆర్థిక అసంతృప్తి నించి ఉపశమనం లభిస్తుందనేది ఆలోచన.

ఏ మాటకామాట చెప్పుకోవాలంటే, ఈ గృహపరిచారికల బానిసత్వాన్ని ఇతర రకాల బానిసత్వంతో పోలిస్తే, వీరి అసంకల్పిత, అప్రకటిత దాస్యాన్ని నిర్మాలించడం కష్టతరమే! ఎందుకంటే ఈ పరిస్థితి మహిళ పరిచారికలను విదేశాలకు పంపే, స్వీకరించే దేశాల గ్లోబల్ (ప్రపంచ) మార్కెట్లలో చాలా లోతుగా వేళ్లానుకుంది. ప్రత్యేకంగా యుఎఇ, సౌది అరేబియాకు వలస వచ్చిన మహిళలు స్వచ్ఛండంగానే ఈ బానిసత్వాన్ని స్వీకరిస్తారు. తమ కుటుంబాలను ఆర్థికంగా మెరుగుపరుస్తామనే ఆశతో తమ స్వాస్థ్యలకు తమకు తాముగా బానిసత్వానికి లొంగుతారనేది వాస్తవం. అనేక ఆర్థిక, సామాజిక

కారణాల వల్ల వారి కుటుంబాలను విడిచిపెట్టి వలస వెళ్లాలనే నిర్ణయించుకొంటారు. మనుగడ వారి మనోవాంఘలకు గొప్ప అడ్డంకి అవుతుంది. వారు తరచుగా కుటుంబాన్ని సందర్శించడం, సుఖ దుఃఖాలలో కుటుంబం వారితో పాలుపంచుకోవడం ఓ పగటి కలే.

అబలలు సులభంగా దోహిదికి గురవుతుంటారు. ఈ వ్యవస్థకు కారకులెవరై ఉంటారన్న సత్యాన్ని విస్తరించకుండా గళం ఏప్పాల్సిన అత్యవసరం ఎంతైనా ఉంది. ప్రభుత్వాలు, ప్రత్యేకంగా మన ప్రభుత్వం యుద్ధప్రాతిపదికన ఈ సమయాన్ని నిర్మాలించాలి. ఏజెంట్లుపై తీక్ష్ణ చూపులుండాలి.

గృహ పరిచారికలుగా విదేశాలకు వెళ్లేవారికి తగిన సమాచారం, శిక్షణ ఇవ్వాలి. ఆయా దేశాల సంస్కృతి, చట్టాల గురించి విశద పరచాలి. అక్కడ పని తీరు తెన్నుల గురించి సుష్టుమైన అవగాహన కల్పించాలి. చట్టపరమైన రక్షణ లభించేలా విధివిధానాలు రూపొందించాలి. తద్వారా శ్రుమదోహిదీ, హింసల నించి తమని తాము కాపాడుకోవటం ఈ మహిళా వీరికి వీలవుతుంది.

మార్చి 8 న మహిళా అంతర్జాతీయ దినం సంబరంగా జరుపుకోవడం ముఖ్యం కాదు. మహిళలు వివిధ రంగాలలో, జీవితపు మలుపులలో పడుతున్న బాధలను గుర్తించి సమధానాలు రాబట్టాలి. రాజకీయ నేతల మాటలు కోటలు దాటుతాయి కానీ గడవలు దాటవు. ఇలా కాకుండా అమలు చేసే పద్ధతులకు పూనుకోవాలి. అప్పుడే ఏ దేశమేగినా, ఎక్కడ పనిచేసినా మన భారత వనితల గౌరవం, మర్యాదలను కాపాడగలిగే వాళ్లమవుతాం.

సమాంతర సినిమాలో

మన సహజనది షాక్త్త ఆజ్ఞ

- పౌచ్. రమేష్బాబు
7780736386

హైదరాబాదులో తప్పని సరి. కానీ యాహ్యభాన్ అటువంటి ఛాందస భావాలకు విలువ ఇవ్వకుండా పిల్లలను స్వీతంత్రంగా పెంచారు. ఆయన లరఖీక, ఉర్మా, ఆంగ్లం మాత్రమే గాక తెలుగు భాషను సైతం నేర్చుకున్నారు. తన పిల్లలకూ తెలుగు నేర్చించాడాయన.

1947లో హైదరాబాదులో ప్రాగ్రసివ్ రైటర్స్ అసోసియేషన్ (పిడబ్బుల్లు) సభలు జరిగినపుడు ఆ సభల్లో పాల్గొనడానికి వచ్చిన కైఫీ ఆజ్ఞతో ఎర్పడిన పరిచయం షాక్త్ ప్రేమకు దారి తీసింది.

పెళ్ళిగా మారడానికి తల్లి, అన్నదమ్ములు అందరూ వృత్తిరేకించారు. తండ్రి ఆమె పక్కం వహించి బొంబాయిలో కమ్మునిస్టు పార్టీ ప్రముఖుల నడుమ ఆమె నిఖామ్ జరిపించాడు.

ఈ క్రమంలోనే జాప్రో సెపాగల్ ద్వారా 1951లో పృథ్వీరాజ్ కపూర్తో పరిచయమైందామెకు. ఒక ఒపేరా హాజర్లో ఆయనతో కలిసినపుడు నేను మీ పృథ్వీ సంస్థలో పని చేస్తానని అడిగిందామె. పని చేసినందుకు జీతానికి బదులు సంస్థ ధర్మ నిధి నుంచి సామ్ము బదులు తీసుకుని దానిని తిరిగి చెల్లించే విధంగా ఒప్పందం చేసుకుని పృథ్వీ ధియేటర్స్‌లో చేరిందామె. ఆ తర్వాత ఆమె జీతం వంద రూపాయలైంది. పృథ్వీ ధియేటర్స్‌లో పని చేసినపుడు నటనలో స్టాన్సిస్లావిస్సు విధానాన్ని బాగా ఒంటబట్టించుకున్నారామె. ‘గదర్’ ‘అహలతి’ ‘శకుంతల’ ‘దీ వార్’ ‘పరాన్’ కళాకార్లు, ‘కిసాన్’, ‘హైసా’ వంటి అభ్యుదయ నాటకాల్లో కీలక భూమికల్లో నటించారు షాక్త్. నాటకాల్లో నటించే క్రమంలో దేశమంతా తిరిగారామె. 1957 వరకు పృథ్వీ సంస్థలో పని చేసిన షాక్త్ ఆదే ఏడాది మొదలైన ‘మన్ చాహే గీత్’ రేడియో కార్యక్రమానికి మొదటి వ్యాఖ్యాతగా పని చేశారు.

అనంతరం అమిన్ సయాని ‘నోకరానీకీ తలాప్’, పీ షోంకి ఖలోనే’ (అలిక్ పదమ్మి), ‘సారా సంసార్ అప్పు పరివార్’ నాటకాల్లో నటించిన షాక్త్ను రంగస్థలంపై మరింత రాణింప జేసింది ఇష్టా. ‘ఇష్టా’ వేదికపై ‘దమ్రు’ ‘ఆప్రిక జవాన్ పరేషాన్’, ‘ఎలక్షన్ కా టికెట్’, ‘అజర్ కా భ్యాబ్’, ‘లాల్ గులాబ్ కీ వాపసీ’, ‘తన్నాయి’, ‘అభరీ సవాల్’, ‘ఎంటర్ ఏ ప్రీమన్’ నాటకాల్లో

షాక్త్ ఆజ్ఞ! భారతదేశంలోని సాహిత్య కళా రంగాలతో పరిచయం ఉన్న వారికి ఈమె పేరు తెలియకుండా వుండదు. ప్రగతిశీల భావాలున్న కుటుంబంలో పుట్టి కవిత్వాన్ని ప్రేమించి, నాటకరంగాలలో ప్రవేశించిన ఇష్టా. పృథ్వీ ధియేటర్స్ సంస్థల్లో కీలక భూమిక పాశించారని అందరికి తెలుసు. వీటితో పాటు మరీ అడుగు ముందుకు వేసిన షాక్త్ ఆజ్ఞ సినిమాల్లో ఎంపిక చేసుకున్న పాత్రలు పాశించించి కూడా. ఇప్పన్నీ కూడా చాలా మందికి తెలుసు. ఇంకా ప్రసిద్ధ అభ్యుదయ కవి కైఫీ ఆజ్ఞ భార్యగా ఎందరికో తెలిసిన షాక్త్ ఆజ్ఞ గులించి అందరికి తెలియని, కొందరికి తెలిసిన విషయం ఒకటుంది. అదే ఆమె మన హైదరాబాదీ అని. అప్పును షాక్త్ ఆజ్ఞ పక్కా హైదరాబాదీ. నటనలో ఆమె వారసురాలిగా సినిమా రంగంలో విలక్షణ ముద్రవేసిన ఘబానా ఆజ్ఞ దేశం గల్యాంచదగిన సహజ నటీమణిల్లో ఒకరుగా ఒక వెలుగు వెలుగుతున్నారు.

ఇప్పటికి 90 ఏండ్ర క్రితం 1928 అక్టోబర్ 20న హైదరాబాదు నగరంలో జన్మించారు షాక్త్. తండ్రి యాహ్యభాన్ నిజాం ప్రభుత్వంలో ఎక్స్ప్రైస్ అధికారిగా పని చేశారు. మొత్తం ఆయన 12 మంది పిల్లలలో షాక్త్ ఆరవ సంతానం. ఆ రోజుల్లో పరదా, బురభా వంటి సంప్రదాయాలు

నటించారు.

షాకత్ పూర్తిస్థాయి సినిమా రంగ ప్రవేశం 1970లో జరిగింది. అందుకు పరోక్ష కారణం ఇష్టానే అయింది. ఇష్టాలో పని చేసిన ఎం.ఎస్.సత్య, అబుశివానీ, ఇషాన్ ఆర్య ముగ్గురూ కలిసి '3 ఎం.ఎం.' సంస్కరణ నెలకొల్పి తీసిన 'గరమ్ హవా'లో తొలిసారిగా ప్రధాన పాత్రలో నటించారామె. దేశ విభజన ఉత్తర భారత ముస్లింపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపిందో వెండితెరపై దృశ్య రూపంగా 'గరం హవా' రూపాందించింది. ఈ సినిమాకు జాతీయ స్థాయిలో ఉత్తమ జాతీయ సమైక్యతా చిత్రంగా, ఉత్తమ స్క్రీన్స్‌పై రచయితగా కైఫియతా ఆచ్ఛాదన వచ్చాయి. 1974లో ఉత్తమ కథ, స్క్రీన్స్‌పై అవార్డులను ఫిలింఫేర్ వారు ఇచ్చారు. ఈ చిత్రంలో సలిం మీర్జాగా నటించారామె.

షాకత్ ఆజ్ఞ సినిమాల్లో నటిగా మంచి గుర్తింపు వచ్చిన చిత్రం 'ఉప్పావ్ జాన్ (1981)' లక్ష్మీలోని రాజనర్తకి జీవితంపై తీసిన ఈ చిత్రంలో షాకత్ భానమ్ జాన్ పాత్ర పోషించారు. దర్శకుడు ముజఫర్ అలీ. ఈ చిత్రానికి 1981లో జాతీయ స్థాయిలో ఉత్తమ చిత్రంగా ముజఫర్ అలీకి ఉత్తమ దర్శకుడు, ఆషాకి ఉత్తమ గాయని, మంజార్కి కళా దర్శకుడు ఖయ్యాంకి ఉత్తమ సంగీత దర్శకుడు, రేభికి ఉత్తమ నటి అవార్డులు దక్కినవి. అంతేగాక ఫిలింఫేర్ ఉత్తమ దర్శకుడు, ఉత్తమ సంగీత దర్శకుడు, ఉత్తమ నటి (రేభి) అవార్డులతో బాటు మాతృత్వ పురస్కారం వచ్చినవి.

'ఉప్పావ్ జాన్'లో భానమ్ పాత్రను పోషించారు షాకత్. అయితే మొదట ఉప్పావ్ తల్లి పాత్ర వేయాలనుకుని ఆదే కావాలని అడిగారు. కానీ, ముజఫర్ భార్య సుభాషిణి సలవో మేరకు స్వయంత్ర భావాలున్న భానమ్ పాత్రను పోషించి

మెప్పించారామె. ఇష్టాటికి కూడా ఉప్పావ్ జాన్ చూసిన ఆ తరం వారు షాకత్ ను ఖానమ్ పాత్రను అత్యంత సహజంగా నటించారని ప్రస్తుతిస్తారు. ఖానమ్ లక్ష్మీలో నాట్యక్రతెల నివాసాన్ని నిర్మించే లోకం షాకత్ తెలిసిన స్త్రీ పాత్ర. 'ఖానమ్' పాత్రలో 'షాకత్' నటనను ప్రశంసిస్తా కైఫియతా భానమ్గా షాకత్ నటన ఎంత సహజంగా ఉండంటే, మా పెళ్ళికి ముందు గనుక ఈ సినిమా తయారై ఉండి ఉంటే, షాకత్ వంశవ్యక్తాన్ని తప్పకుండా పరిశీలించి ఉండేవాళ్ళి' అన్న మాటలు ఆ పాత్రలో ఆమె ఎంతగా లీనమై నటించిందో మనకర్మమవుతుంది.

1982లో ప్రైదరాబాదులోని వేశ్య వాటికల్లో ట్రీల జీవన స్థితిగతులకు దర్శణం పట్టిన చిత్రం తీశాడు సాగర్ సర్పది. అదే 'బాజార్'. ఈ చిత్రంలో ఆమెది ప్రధాన పాత్ర. పెళ్ళిళ్ళ పేరుతో గల్ళ దేశాలకు ఎగుమతి అయ్యే ట్రీలు, చిన్న పిల్లల విషాద జీవితాలను తెరకెక్కించారు సర్పది. ఈ చిత్రం అంతా ప్రైదరాబాదులోనే తయారైంది. 'బాజార్' తరువాత విజయ్ తల్వార్ దర్శకత్వంలో 'లోరీ' (1984)లో ప్రాధాన్యత ఉన్న వేషమే వేసిందామె. 1986లో ముజఫర్ అలీ దర్శకత్వంలో రెండోసారి 'అంజుమన్' చిత్రంలో నిరంతరం వివాదాలు సృష్టించే పాత్ర పోషించిందామె. 'లోరీ', 'అంజుమన్'లో ప్రధాన పాత్ర పోషించిన వారు షాబానా ఆజ్ఞ. రంగస్థలంపైనైనా, సినిమాల్లోనైనా కీలకమైన భూమికలనే పోషించిన షాకత్ ఆజ్ఞ మీరా నాయర్ ప్రతిష్టాత్మకంగా తీసిన 'సలాంబాంబే' (1988)లో కామాటిపూరాలో ఉండే వేశ్య గృహాల నిర్మాపకులాలి వేషం వేశారామె. ఇందుకు కామాటిపూరలోని రెడ్డలైట్ ఏరియాలో వేశ్య గృహాల్లో ట్రీల జీవితాలను స్వయంగా పరిశీలించిన తరువాత గాని మేకప్ వేసుకుని సెట్ మీదికి వచ్చిందామె. 'సలాం బాంబే' జాతీయ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో విజయం సాధించిందో తెలిసిందే. ఎన్నో అవార్డులు అందుకున్న చిత్రమిది. అయితే మొదట పేర్కొన్నట్లుగా కాకుండా షాకత్ ఆజ్ఞ తెరపై కనిపించిన చిత్రం 1969లో లేఖ్ టూండన్ తీసిన

‘ప్రిన్స్’.

పైన పేర్కొన్న
చిత్రాలేగాక శోకత్
ఆజ్ఞ హీర్
రాంరూ' (1970),
'ఓ మైన హీ', 'జర్నీ
డార్ సజ్', 'పాస్లో'
(1974), దూష
ఛావ్' (1977)
చిత్రాలతో బాటు
చివరిగా 2002
వచ్చిన
'సాధియా'లో బువా
(మేనత్త)

పాత్రాలో నటించిందామె. ఆ తరువాత వయసు పైబడి,
అనారోగ్య కారణాల వల్ల శోకత్ ఇంటికే
పరిమితమైనారు.

శోకత్ ఆజ్ఞ వివాహసంతరం బొంబాయికే
పరిమితమై జీవిస్తున్నా ఆమె 2011లో కైఫీ అండ్ ఐ

అనే పేర రాసుకున్న తన ఆత్మకథలో పైదరాబాదులో
తన బాల్యం, విద్యాభ్యాసం గురించి, నాటి నిజాం రాజ్యంలోని
సామాజిక, ఆర్థిక, సాంస్కృతిక పరిస్థితులను కళ్ళకు
కట్టినట్టుగా చిత్రీకరించారు. ఒక రకంగా ఇది తెలంగాణ
ఆత్మను ఆవిష్కరించిన రచనగా విమర్శకుల
ప్రశంసలందుకున్నది. తెలంగాణ సినిమా చరిత్ర
రాసుకుంటున్నపుడు బాలీవుడ్లో మన వారిని
ప్రస్తావించుకునే సమయంలో పైడి జైరాజ్, శంకార్ (జై
కిషన్), ఆజిత్, రాంప్యారి, జాబేదా, నిగార్ సుల్తానా వంటి
హిరోహిరోయ్స్ తరువాత ప్రస్తావించుకోదగిన అత్యంత
సహజనటి శోకత్ ఆజ్ఞ. భారతీయ సమాంతర సినీ
సటీమణుల్లో ఆమెది ప్రత్యేక స్థానం. ఆ మహా నటి 2019
నవంబర్ 22న బొంబాయిలో తనుపు చాలించారు.

పైదరాబాదు జ్ఞాపకాలు

నేను పైదరాబాదులోనే పుట్టాను. నాంపల్ని స్కూల్లో చదువుకున్నాను. మేమంతా ఆరుగురు అక్కాచెల్లెండ్లము. ముగ్గురు అన్నదమ్ములు. మా పెద్దక్క భర్త అభ్యర్థ హుస్సేన్ ఉర్రూ పత్రిక 'పయామ్'కి ఎడిటర్గా పని చేస్తుండేవారు. నిజాం కాలంలో చాలా సంఘటనలు చూశాను నేను. వాటిలో మంచివి ఉన్నవి. చెడువీ ఉన్నవి. నిజాం పైదరాబాదును చాలా అందంగా తీర్చిదిదేలా చర్యలు తీసుకున్నారు. అన్ని చోట్లు సిమెంట్ రోడ్లు, వాటిని ఉదయమే శుభ్రపరిచే వారు ట్రీలు. కానీ చిన్నతనంలోనే నేను నిజాంను అసహ్యాంచుకునేదాన్ని. మా పెద్ద వాళ్ళంతా చేప్పేవారు - "ఎప్పుడైనా నిజాం తన పరివారంతో బజారులో ఎదురొస్తే నిజాం ముఖంలోకి సూటిగా చూడకూడదని. అలా చూస్తే కళ్ళు పోతాయని నా తోటి పిల్లల తల్లిదండ్రులు చేప్పేవారు".

'ఒకసారి నిజాం నవాబు బజారు గుండా తన బేగంతో కలిసి సాయంత్రం పూట విహారానికి బయలుదేరారు. ఆ దారి గుండా ఎవరూ రాకుండా చర్యలు తీసుకున్నారు. అయితే అనుకోమండా ఒక యువకుడు హరాత్తుగా తన మోటర్ బైక్లో రోడ్లు మీదకు వచ్చి నిజాం విహారానికి అంతరాయం కలిగించాడు. అంతే నిజాం భార్య అతనిపై చర్య తీసుకోవాలని ఆదేశించింది కోపంగా. శిక్షను వెంటనే అమలు పరచమని ఆదేశాలు అందినవి. అయితే తానే నేరం చేయకుండానే శిక్షకు గురవండం అవమానకరంగా భావించిన ఆ కుర్రాడు ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. ఇదంతా తెలిసిన నాకు నిజాంపై కోపం మరింత పెరిగింది. బహుశాలోని ఈ ఆగ్రహాన్ని తొలుత గుర్తించింది కైఫీనే అనిపిస్తుంది. పైదరాబాదులో 1947లో

జరిగిన ప్రాగ్రసివ్ రైటర్స్ అసోసియేషన్ ముఖాయిరాలో తోలిసారిగా కలుసుకున్నాను. కైఫీతో బాటు అలీ సర్దార్ జాఫ్రీ, ముజ్హసుల్తాన్ పూరిలు కూడా ఆ సమావేశాలకు వచ్చారు. అప్పుడే నామై బలమైన ముద్ర వేశారు కైఫీ. మిగతావారి ప్రభావం ఎలాగూ ఉండనే ఉన్నది. వారంతా సోపలిజం, స్క్రీ పురుష సమానత్వంల గురించి మాట్లాడడం నా ఆలోచనలకు పదును పెట్టినట్టుయింది.

"నేను నా జీవితంలో ఏనాడు బురభా ధరించలేదు. మా నాన్న స్వయంత్ర భావాలు కలవారు కావడం వలన మా అక్క గారిని గుల్చర్గాలో కో ఎడ్యుకేషన్ స్కూల్లో చేర్చించారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో పెరిగిన నేను కైఫీ ఆజ్ఞ కలిసిన తరువాత నాలోని తిరుగుబాటు లక్ష్మణాన్ని మరింతగా బలంగా నింపుకున్నాను. మరో వైపు కైఫీ నా పై పీకల్లోతుల్లో ప్రేమలో పడిపోయారు. నేనేలాగూ కైఫీనే నిఖార్ష చేసుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నాను. కానీ మా అమ్మ, బంధువులు వీల్సేదని, వ్యతిరేకించారు. కానీ నాన్న గారు శోకత్ అతన్నే పెండ్లి చేసుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నదని అమ్మని ఒప్పించి మా పెండ్లి జరిపించారు.

- శోకత్ ఆజ్ఞ

(2002 జూన్‌లో పైదరాబాదు వచ్చినపుడు శోకత్ పత్రికల వారితో పంచుకున్న పైదరాబాదు జ్ఞాపకాలు)

తెలుగుజాతి ఘనకీర్తన చాటి చెప్పిన పాట

భారతదేశంలోనే తెలుగుజాతి విశిష్టమైనది. చారిత్రక పైభవాన్ని, సాహితీ సంస్కృతుల ప్రాభవాన్ని కలిగి ఉన్న నేల ఇది. ఆచారాలకు, సంప్రదాయమిలువలకు ఆలవాలమై అలరా రుతున్న పవిత్ర స్థలమిది. కవులు, పండితులు, స్వాతంత్ర్య సమర యోధులు, రాజకీయ నాయకులు, శాస్త్రవేత్తలు - ఇలా ఎందరెందరినో ప్రపంచానికి అందించింది. అలాంటి తెలుగు నేల ఘనకీర్తన చాటి చెప్పే పాటల్ని, కవితల్ని కోల్లులుగా రాశారు మన కవులు. సి.పి.బ్రోన్ వంటి బ్రిటిష్ దొరలు సైతం 'ఇటాలియన్ ఆఫ్ ద రషస్' అని మన భాషను కీర్తించారు.

2009లో కృష్ణావంశి దర్శకత్వంలో వచ్చిన 'మహాత్మ' సినిమాలో ప్రసిద్ధ సినీకవి, పద్మశ్రీ సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి రాసిన 'తలయెత్తి జీవించు తమ్ముడా!' అనే పాట తెలుగు తెగువను, తెలుగు విలువను దశదశలా వినిపింపజేస్తుంది. అద్భుతమైన భాషాపటిమ, మహేశాన్నతమైన భావగాంభీర్యం సీతారామశాస్త్రి పాటల్లో ప్రత్యేకంగా కనిపించే లక్షణాలు.. ఈ పాటలో కూడా తెలుగు వాడిదనాన్ని, తెలుగు వాడి వేడిదనాన్ని గురించి ఎంతో గొప్పగా చెప్పాడు.

తెలుగు నేలలో పుట్టడం మన పూర్వజన్మ పుణ్యఫలం. తెలుగుతల్లి ఒడిలో పురుడు పోసుకున్న ఈ బతుకు తులలేనిది. అందుకే తెలుగు వాడినని చెప్పుకుంటూ గర్వంగా తలయెత్తి బతకాలి. తెలుగుతల్లికి తలవంచి కైమోడ్చాలి. తెలుగు గొప్ప తనాన్ని ప్రపంచ దేశాలకు వినిపించాలంటూ తెలుగుపుత్రులకు హితబోధ చేస్తున్నాడు సీతారామశాస్త్రి. శ్రీశైలం, దాక్షారామం, కాలేశ్వరం అనే కైవ్యేత్తాలకు 'త్రిలింగాలు' అని పేరు. ఈ త్రిలింగధామం మన తెలుగు నేల. ఈ ప్రాంతాల్లోని ప్రజలు మాట్లాడే భాషే మన తెలుగు భాష. అంతటి పుణ్యచరిత్ర ఈ నేలది. అనన్యమై, అసామాన్యమై, అద్వితీయమై వెలుగొందు తున్న ధన్యభాషికి తలవంచి నమస్కరించమంటున్నాడు కవి.

శ్రీ మహావిష్ణువు శ్రీకాకుళంలో పుట్టి ఆంధ్రచరిత్రకు తొలి బీజమేశాడు. శ్రీశైల మల్లికార్ణుడై, దాక్షారామ భీమేశ్వరుడై, కాలేశ్వర ముక్కేశ్వరుడై శివుడు మన సీమకు ప్రాకారాన్ని కట్టాడు. (త్రిలింగ క్షేత్రమని భావం) మన తెలుగులో తొలికృతి మహా భారతం కదా! నన్నయ, తిక్కన, ఎర్రన అనే ముగ్గురు కవి బ్రహ్మలు ఆ మహిమాన్యితమైన గ్రంథాన్ని మనకందించి తెలుగు వెలుగును మరింత విస్తరింపజేశారు. పురుష సింహమైన శాతవాహనుడు మన జాతికి తొలిప్రభువై తన పరిపాలనా ప్రతిభతో మన ప్రాంతంలో ధర్మజ్యోతులు వెలిగించాడు. సీతామహాసాధ్వాతో శ్రీరామచందుడు కొలువై ఉన్న పంచవటి చాలు మన ప్రభ్యాతిని, మన ప్రత్యేకతని చాటి చెప్పడానికి.

గురజాడ, కందుకూరి, ముట్టూరి, కొమురంభీం లాంటి

మంవానీ యంగాలు, మహాకవుల తపఃఫలితమే మన వారసత్వమని, ఆర్యల నుంచి అందిన సంప్రదాయం మనకున్నదని నొక్కి చెబుతున్నాడు సీతారామశాస్త్రి. మనదేశ భ్యాతిని చాటే త్రివర్షపతాకాన్ని రూపొందించిన పింగళి వెంకయ్య కూడా మన తెలుగునేలలో పుట్టినవాడే. ఆత్మగౌరవం వదులుకోవద్దని, తెలుగుజాతికి అదే మూల ధనమని గళమెత్తి గర్భించిన, భారతమాతకు పెద్దకొడుకని పించుకున్న నందమూరి తారక రామారావు మన తెలుగువాడే.

ఇలా కవిత్వానికి, శార్య పటుత్వానికి, సంస్కృతికి, సాహిత్యానికి పట్టుగొమ్మగా విరాజిల్లుతున్న మన తెలుగుజాతిని గౌరవించుకోవాలని, మన సంస్కారాన్ని నిలబెట్టుకోవాలని అంటున్నాడు కవి. తరతరాల వారసత్వ సంపద మనదని చెప్పుకోవడమే కాదు మన సంప్రుతిని కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత కూడా మనదేనని మనం గ్రహించుకోవాలన్న సందేశం కూడా ఈ పాటలో అంతర్భీనంగా కనబడుతుంది. పరభాష మోజులో పడి, విదేశి సంస్కృతికి అలవాటుపడి, మన తెలుగును నిర్మక్షం చేస్తున్నవారందరికి చెంపపెట్టులాంటిదీ పాట.

పాట :-

తలయెత్తి జీవించు తమ్ముడా
తెలుగునేలలో మొలకెత్తినానని
కనుక నిలువెత్తుగా ఎదిగినానని
తలవంచి కైమోడ్చు తమ్ముడా
తెలుగుతల్లి నను కనిపెంచినాదని
కనుక తులలేని జన్మమ్మున్నాదని
త్రైలింగధామం త్రిలోకాభిరామం
అనన్యం అగణ్యం
ఏదో పూర్వపుణ్యం త్రిసంధ్యాభివంద్యం
అహే..జన్మధన్యం..
శ్రీ మహావిష్ణువే శ్రీకాకుళాంద్రుడై
శ్రీకారమును జుట్టె నీ చరితకి
శ్రీశైల భీమేశ కాలేశుడై హరుడు ప్రాకారమును గట్టె నీ సీమకి
మూడు మోముల బ్రహ్మ ఆదికృతి రాయగా వాసికెక్కెను
వెలుగు నీ భ్యాతికి

సింగమ్ముపై తిరుగు పురుషకేసరి శాతవాహనుడు పూర్వజుడు నీజాతికి
పడతి సీతమ్మతో రామయ్య కొలువైన పంచవటి చాలు నీ ప్రభ్యాతికి

తరతరమ్మలు దాటి తరలివచ్చిన మహాత్ముల తపఃసంపత్తి నీ వారసత్వం

ఇచట పుట్టిన చిగురు కొమ్మెన చేవయని ఆంధ్రులకు
అందినది ఆర్యసత్వం

మువ్వున్న జెండాగ మిన్నంటి లోకాన మేటి సంప్రుతి చాటు
ఘనత నీ సొంతం

భారతాంబకు పెద్దకొడుకుగా మనగలుగు ఆత్మ
గౌరవముతో వర్ధిల్లు నిత్యం.

- తిరునగరి శరత్తచంద్ర, 6309873682

నెయ్యీత్త

సేవా గుణం

విద్యార్థులకు విరామ సమయం. అందరూ తాము తెచ్చుకున్న చిరుతిళ్ళను తింటున్నారు. చాలామంది దుకాణాల్లో ప్యాకెట్లలో దొరికే చిప్పు మొదలైనవి తింటున్నారు.

అంతకు ముందు రోజే పారశాలలో కొత్తగా చేరిన ప్రహర్షిత మిగతా వారితో “ఎలాంటి నూనెతో తయారు చేస్తారో

తెలియదు. ఇలాంటివి తినడం వల్ల అనారోగ్యం కొని తెచ్చుకోవడమే. బక్కగా రకరకాల పళ్ళ ముక్కలనో, ఇంట్లో చేసిన పిండి వంటలనో, ఆరోగ్యాన్ని పెంచే మరేపునా తెచ్చుకోని తింటే ఎంత బాగుంటుంది?” అన్నది.

“పెద్ద చెప్పాచ్చిందమ్మా డాక్టరు.” అన్నది శిల్పి. మిగతా వారంతా పగలబడి నవ్వారు.

ప్రహర్షిత తన ఆలోచనను ప్రధానోపాధ్యాయులకు తెలిపింది. ప్రధానోపాధ్యాయులు తక్షణమే దానిని అమలులోకి తెచ్చారు. చాలామందికి ఈ మార్పు నష్టిలేదు. అయినా బలవంతంగా తింటున్నారు. “ప్రహర్షితా! నువ్వేమీ తెచ్చుకోలేదా?” అంది గీతాంజలి.

తెచ్చుకోలేదు అన్నది ప్రహర్షిత. ప్రతిరోజూ ప్రహర్షిత చిరుతిళ్ళ ఏమీ తినడం లేదు. ప్రతిరోజూ ఇది గమనిస్తున్న శిల్పి “పిసినారి ప్రహర్షిత” అని పేరు పెట్టింది.

ప్రహర్షిత మిగతా వారికి నీతులు చెప్పి తాను తినడానికి ఏమీ తెచ్చుకోవడం లేదని శిల్పి ప్రధానోపాధ్యాయులకు చెప్పింది.

ప్రధానోపాధ్యాయులు ప్రహర్షిత వద్దకు వచ్చి మందలించాడు. అక్కడే ఉన్న ప్రశాంతి అనే అమ్మాయి ప్రధానోపాధ్యాయులతో “గురువు గారూ! ప్రహర్షిత ప్రతిరోజూ వాళ్ళ అమ్మానాన్నలు ఇస్తున్న రకరకాల ట్రై ప్రూట్స్ తీసుకువచ్చి బక్కగా ఉన్న తన స్నేహితులకు ఇచ్చి తినిపిస్తుంది. అందుకే తనకు ఏమీ మిగలడం లేదు.” అన్నది.

ప్రధానోపాధ్యాయులు ప్రహర్షితను మెచ్చుకున్నాడు. “మరి నీ ఆరోగ్యం గురించి ఏమీ ఆలోచించవా తల్లి!” అన్నాడు. “గురువు గారూ! ఎలాగూ నేను ఇంటివద్ద రోజూ బలవర్ధకమైన ఆహార పదార్థాలను తింటున్నా. నా స్నేహితులకు కూడా సేవ చేసే అవకాశం రావడం నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను.” అన్నది ప్రహర్షిత.

మిగతా విద్యార్థులు కూడా ప్రహర్షితను మెచ్చుకున్నారు. అందరూ తెచ్చుకున్నవి పంచుకోని తినడం ప్రారంభించారు.

- సరికొండ శ్రీనివాసరాజు, 8185890400

పుట్టిగెలిధర్ బుద్ధోడి తెలివి - 30

జ్యోరం వచ్చినా బడికెందుకు వెళ్ళావురా!

ఇంట్లో ఎలాగూ మీరుండరు కదమ్మా!

నీతిపద్ధతి

కూరిమిగల దినములలో

నేరములెన్నడును గలుగనేరవు, మరి యా

కూరిమి విరసంబైనును

నేరములే తోచుచుండు, నిక్కము సుమతీ!

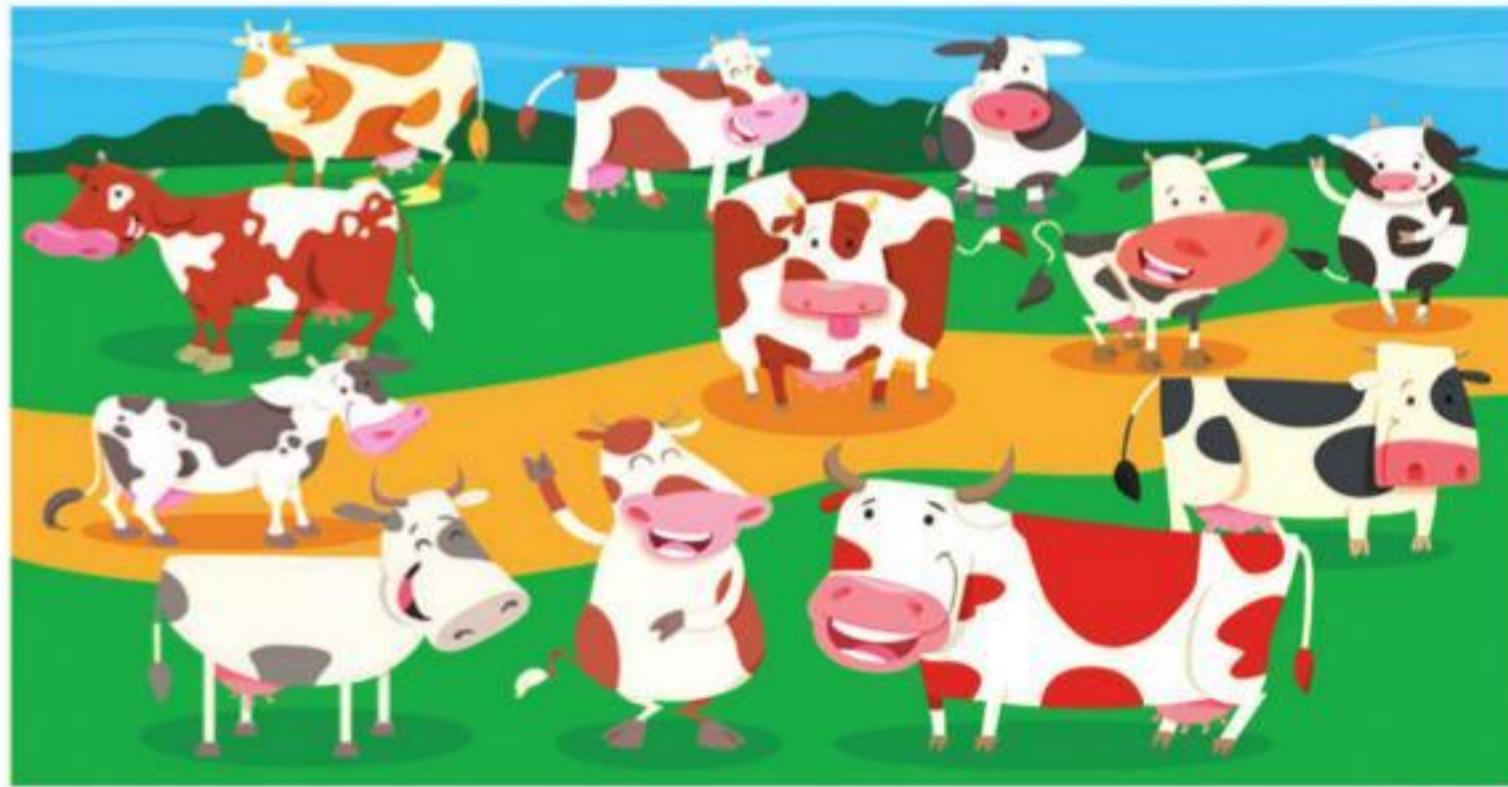
భావం : ఒకలకి ఒకరు స్నేహంతో ఉన్నంత

వరకు వాల మధ్య నేరములు ఉన్నంతూ

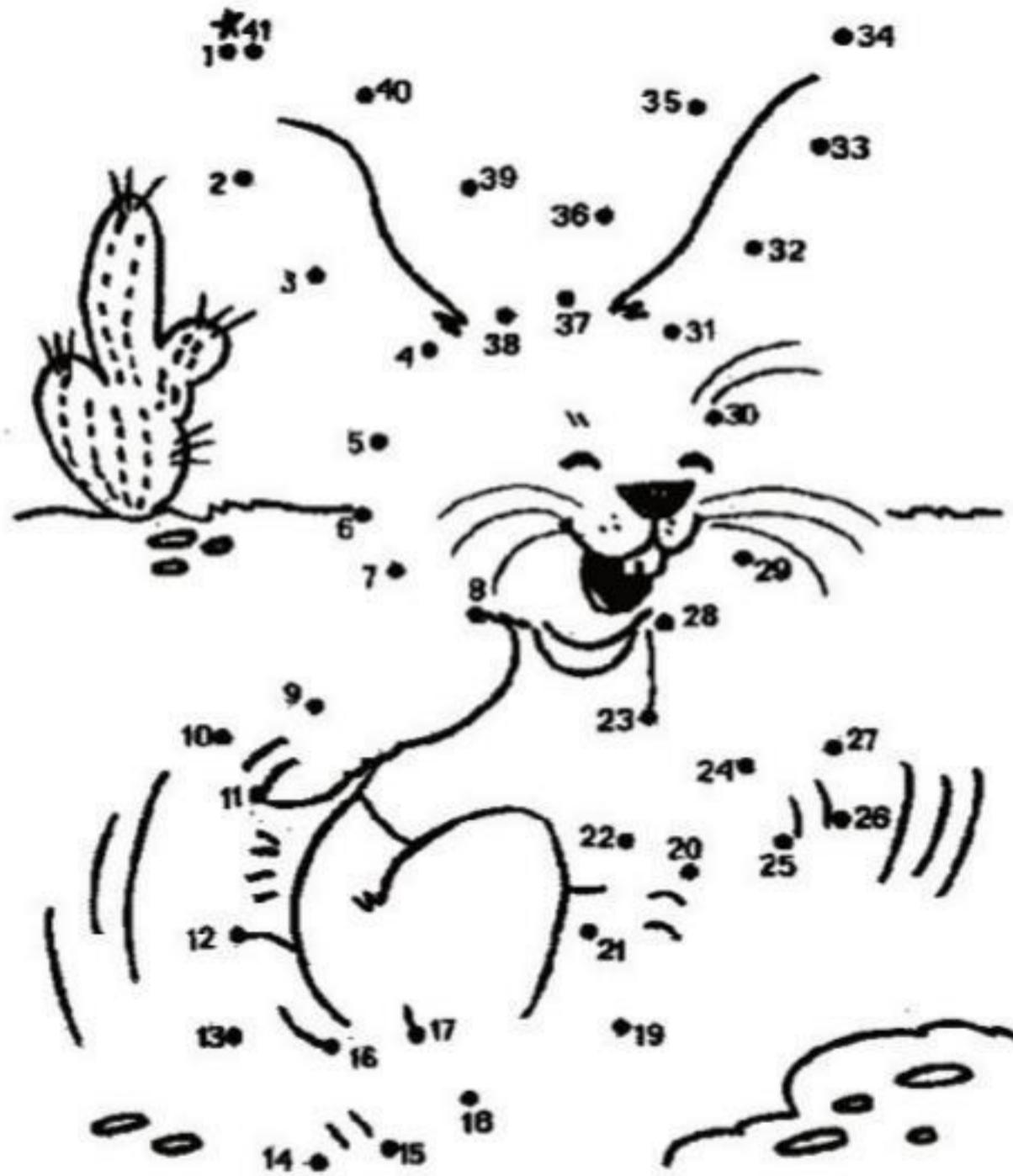
కనపడవు. కానీ ఆ స్నేహం చెడిన తర్వాత

విం చేసినా నేరముగానే కనపిస్తుంది. ఇది

మానవ సహజ గుణం.

తేడాలు పైన కనిపిస్తున్న రెండు బొమ్మలు ఒకేలా
కనిపిస్తున్నాయి, కానీ వాటిలో పది తేడాలు ఉన్నాయి. అవి
ఏంటో కనిపెట్టగలరేమో ప్రయత్నించండి చూద్దాం..

చుక్కలు కలుపండి? పైనున్న ఆకారం పూర్తిగా లేదు. ఆ
స్థానంలో చుక్కలు, పక్కన అంకలు
ఉన్నాయి. అంకెల ఆధారంగా చుక్కలు కలుపుకుంటూ వెళ్లి
ఆకారమేంటో పూర్తిగా వస్తుంది. ట్రై చేద్దామూ..

పక్కన కనిపిస్తున్న బొమ్మలో ఎలుకకు దాని ఆహారం
ఎక్కడుందో తెలుసు కానీ.. అక్కడికి వెళ్లడానికి దారి
గందరగోళంగా ఉంది. ఎలుకకు దారి చూపించి ఆహారం అందించగలరేమో
ప్రయత్నించండి..

రంగులేద్దాం..!

పైన కనిపిస్తున్న
బొమ్మలో సముద్ర జీవులున్నాయి. వాటికి
తగ్గట్టు మంచి రంగులతో నింపి, అందంగా
చేయగలరేమో ప్రయత్నించండి చూద్దాం..

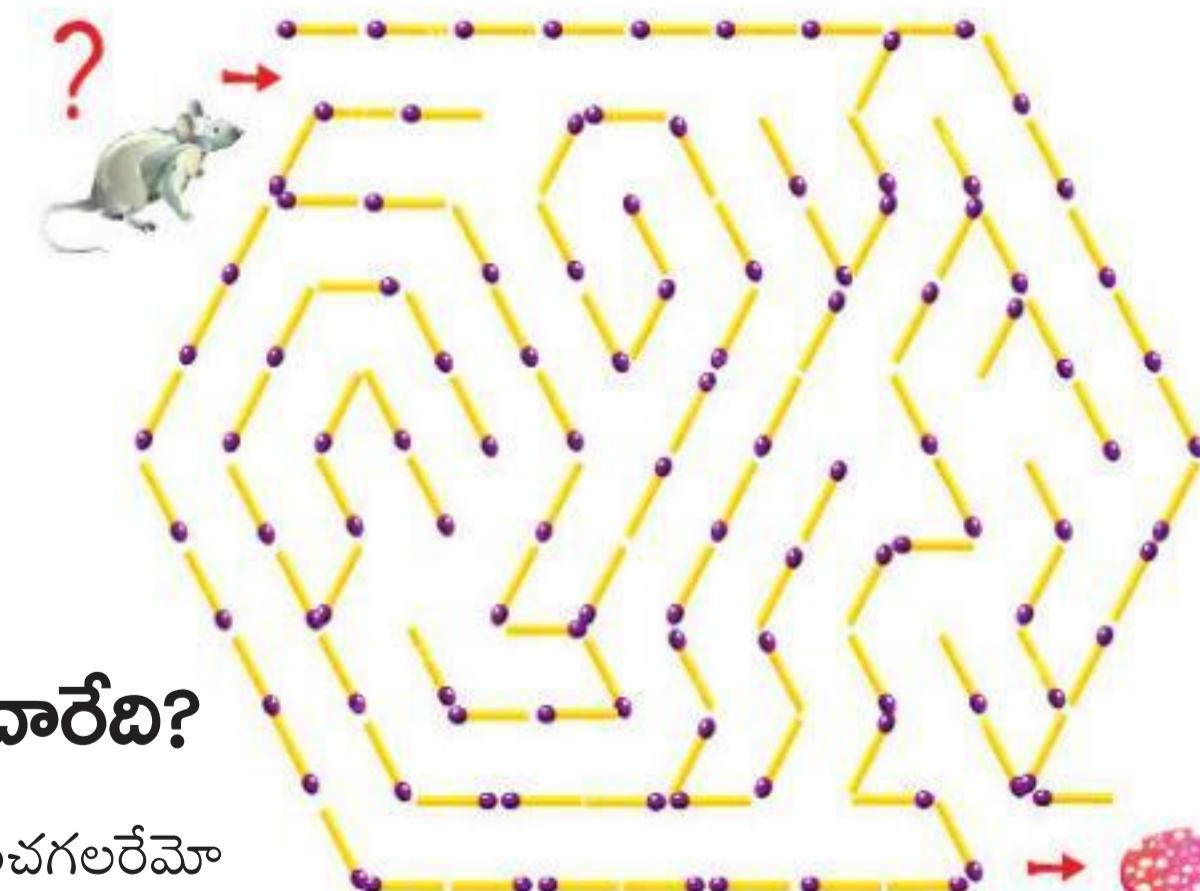
$$\text{Cookie} + \text{Cupcake} \times \text{Biscuit} = 70$$

$$10 - \text{Biscuit} = \text{Biscuit}$$

$$\text{Cookie} \div \text{Biscuit} = 8$$

$$\text{Biscuit} = ? \quad \text{Cookie} = ? \quad \text{Cupcake} = ?$$

పైన కనిపిస్తున్న బొమ్మలో కొన్ని ఆకారాల లెక్క తేల్చండి
అధారంగా దేని విలువ ఎంతనో కనుగొని ??
దగ్గర ఎంత సమాధానం వస్తుందో చెప్పగలగాలి. ప్రయత్నించండి
చూద్దాం..

దారేబి?

జీవితం మీద విరక్తిగా ఉంది. నేను మారాలి ఇప్పటివరకు జీవితంలో చాలా కోల్పోయా కేవలం

“నా స్వయంకృతంతో”. జీవితంలో నాకు ఎన్నో ఉన్నా ఉన్న వాటిని బట్టి సంతోషించక, ఏదో కావాలనే వ్యామోహం నన్ను అదఃపాతాలానికి తోససించి.

నా మీద నాకే గౌరవం లేకుండా చేసింది. అనుకుంటూ గడిచిపోయిన రోజులను తేరి చూడటం ఆరంభించాడు శ్రీరాం.

చాలా ఆనందం .చెప్పులేని మమకారం అన్నీ మా ఇంట్లోనే ఉండేవి ఎప్పుడూ. అమ్మ, నాన్న, నేను, తమ్ముడు. చిన్న కుటుంబం చింతలేని కుటుంబంగా ఎంతో బాగా ఉండేవాళ్లం. అమ్మకి మేమంటే ఎంతో ఇష్టం. “కాకి పిల్ల కాకి ముద్దు” అన్నట్లు మేమంటే ప్రాణమనే చెప్పాలి. ఏ లోటు లేకుండా ఉండాలని, మిగతా పిల్లలతో పోల్చితే పై స్థాయిగా ఉండాలని అమ్మ ఇది.

నాన్న కూడా అమ్మ పరమావిధిగా నడిచేవారు. నాన్న చేసే వ్యాపారాలు మా జీవనోపాధి. మంచి లాభాలు నాన్న తెలివితేటలు మమ్మల్ని డబ్బులేని రోజులు, డబ్బుతో ఇబ్బంది

అనేది మాకు గుర్తేలేవు ఒకరకంగా తెలీదనే చెప్పాలి.

మగ పిల్లలమని చాలా గారాబంగా, ఏమి కావాలన్న మా కళ్ళ ముందు క్షూణాలల్లో ఉంచేవాళ్లు. ఎక్కడికంటే అక్కడికి విహోరాలకి వెళ్లండేవాళ్లం. ఏ లోటూ లేకుండా హయిగా, హుషారుగా ఈ భువిపైన “స్వర్గాన్ని చూసేమనే చెప్పాలి”.

మేమంటూ బంధుల ఇళ్ళకు వెళ్లేవాళ్లం కాదు. ఎవరైనా రమ్మన్నా వాళ్లనే మా ఇంటికి పిలిపేవాళ్లం. మాకు డబ్బుండటంతో “పంచధార చుట్టూ చీమలలా” కాని వారు అయిన వారనే భేదం లేకుండా వరసలు కలిపేవారు.

ఎందుకో తెలీదు నాలో మా ఇంటి ముందు అమ్మాయిని చూస్తే భలే ఇష్టంగా ఉంటుండేది. తెల్లని తెలుపు, చాలా పేద్ద జుట్టుతో ఎంతో ఆకర్షణీయంగా, అతిలోక సుందరిలా అనిపించేది. ఆమె నాతో ఉంటే చాలు అనే ఆలోచనలు, ఆమె నా సర్వస్వం అనే పగటి కలలు ఎన్నో నేను చేసే అల్లరి పనులు బయటివాళ్లకి తెలిసినా, ఎవరూ ఏం అనేవాళ్లు కాదు. ఒకవేళ ఎవరైనా నా మంచి కోరి మా అమ్మాన్నాకి చెప్పినా వినరు కదా!! చెప్పిన వాళ్లకే చివాట్లూనూ.

ఇంట్లో వాళ్లంతా నిద్రపోతున్న ఆర్దరాత్రి

అపరాధ భావం

- శ్రీలత సవిడిబోయిన (శ్రీ), 8106359735

సమయాలలో తాగటానికి వెళ్లి మళ్ళి గవ్వచువ్ కాకుండా పడుకునేవాడ్చి. అలవాట్లు ఎందుకు అబ్బేయి అంటే చెప్పులేను కాని ఆ పనులు చేస్తే ఏదో ఆనందం దొరికి తృప్తి. రోజురోజుకి మితిమీరి ఎదావిధిగా ఇంట్లో అందరి దృష్టిలో మంచోడిగా చలామణి అయ్యేవాడిని.

చేసే పనులు ఎవరికి తెలీదనే సంతోషం, నా వ్యసనాలు మరో విజయంగా హోచరించేవి.

ఓ రోజు అమ్మ ఇంకా లేవనేలేదూ?? సూర్యుని వెచ్చదనంతో పులకింప చేస్తున్నాడు.

నాన్న ఏడుపు!! చిన్నగా వినపడటం ఏమైందో? అని వెళ్లేసరికి అమ్మ ఇక లేదురా మనకి అనే మాటలు నన్ను కృంగ తీసాయి.

అమ్మకి కొంచెం నలతగా అనిపిస్తే లేటుగా లేవటం

అలవార్. లేదు నాన్న ఏం మాటల్లాడుతున్నారు నేను లేపుతా అమ్మని, అని దగ్గరగా వెళ్లి చూసా చలనం లేదు. నా గుండె వెయ్యి మైళ్లు పరుగెడుతుంది కాని అమ్మ అనంతలోకానికి వెల్లిందనే వాస్తవం. ఏడుపులు, పెడబోబులతో నరకాన్ని చూసినట్టుంది.

రోజులు గడిచాయి. నాన్నకి అమ్మపై ప్రేమ సన్నగిల్లిందో? ఓ తోడు కావాలనుకున్నాడో!! అమ్మ స్థానాన్ని వేరొకరు ఆక్రమించారు. నాన్నకి భార్య అవ్వగలిగిందే కాని మాకు తల్లి కాలేకపోయింది.

నా అలవాట్లు మితిమీరాయి అమ్మ లేదనే వంకతో, ఉన్నప్పుడు ఏదో మంచోడిలా! నాన్నకి మాపై ప్రేమ రోజు రోజు క్షీణిస్తుంది కొత్త అమ్మ ప్రభావమో? నా అలవాట్లో అర్ధం అయ్యెది కాదు.

అయితే ఏం బజారుకొస్తే ఎప్పుడు ఓ పదికి తగ్గని స్నేహితులతో తాగుతూ, తండ్రాలు ఆడుతూ నవతాతో కాల్పు, మెసెజ్లలతో సాగిపోయేది.

నవతా ధ్యాసలో నా చదువు అటకెక్కింది. అయినా నాకు చదువెందుకూ ఏం చేసినా ఈ డబ్బు కోసమేగా కావలసినంత, అవసరానికి మించి ఉంది అనే భావన.

నవతాని వాళ్ల అమ్మాన్న పై చదువులకి వేరే దేశం పంపించేసారు.

నా మత్తులో ప్రేమకీ, ఆకర్షణకి తేడా తెలియకుండా ఓ దేవదాసులా అవతారమెత్తె.

ఓ పెద్ద ప్రమాదం నా తాగిన మత్తులో నన్న హస్పిటల్ పాలు చేసింది. నా వెన్నుముక విరిగిపోయింది వైమ్యులు ఇంటికి వెళ్లమన్నారు. ఇంట్లో నేను కేవలం మంచానికి పరిమితమైపోయే. కనీసం నాకు నేనుగా నిలబడలేని స్థితి.

అప్పుడే గాలికి కదులుతున్న ఓ బుక్ పై నా దృష్టి పడింది.

అమ్మ డైరీ అది

నాకు లేక లేక పుట్టిన మొదటి సంతానం. నేను ప్రసవించేటప్పుడు ఎవరైనా ఒక్కరే బ్రతకుతారు అన్నారు నేను ఏం ఆలోచించకుండా నా బిడ్డని కాపాడమన్నా. అప్పటపూత్తు ఇష్టరం బతికేం.

“అందుకేరా నువ్వుంటే నాకెంతో ఇష్టం కన్నా!” నా జీవితంలో నేను కోల్పోయినవి, అనుభవించనివి అన్ని మీకు అందించాలనుకున్నా. అలానే ఇచ్చేను. కాని కొంచెం గద్దించాల్సిందేమో రా అని ఇప్పుడు అనిపిస్తుంది. రెండు, మూడు సార్లు చెప్పిన నువ్వు బుర్రకెక్కించుకోలేదు. నువ్వు అర్ధరాత్రి ఇంట్లో నుండి బయటి వెళ్లి మళ్లి నువ్వు తాగి వచ్చిన ప్రతిసారి నా గుండె పగిలినంత బాధ.

మాకు తెలుసు అనే నిజం నీకు తెలిసే ఇంకా పాడవుతావనే భయం నన్ను ఎప్పుడూ వెంటాడేది.

నువ్వు తాగినా!! ఆ మనోవ్యధ నన్ను నిత్యం చంపుతుంది.

అనే మాటలు, నా ప్రస్తుత స్థితితో నా కష్ట చెమ్మగిల్లాయి. ఎప్పుడో అమ్మ చనిపోయినప్పుడు ఏప్పినట్టున్నా మళ్లీ ఇప్పుడు మనస్సార్థిగా ఏడుస్తున్నా!!

నా పై నాకే కోపం, జాలి అంతకు మించి అసహ్యం చుట్టుముట్టేయి.

అమ్మ లేదు. నాన్న వేరొకరికి భర్త. గడిచిన కాలం, చెదిరిన చదువు జీవితం అతలాకుతలం.

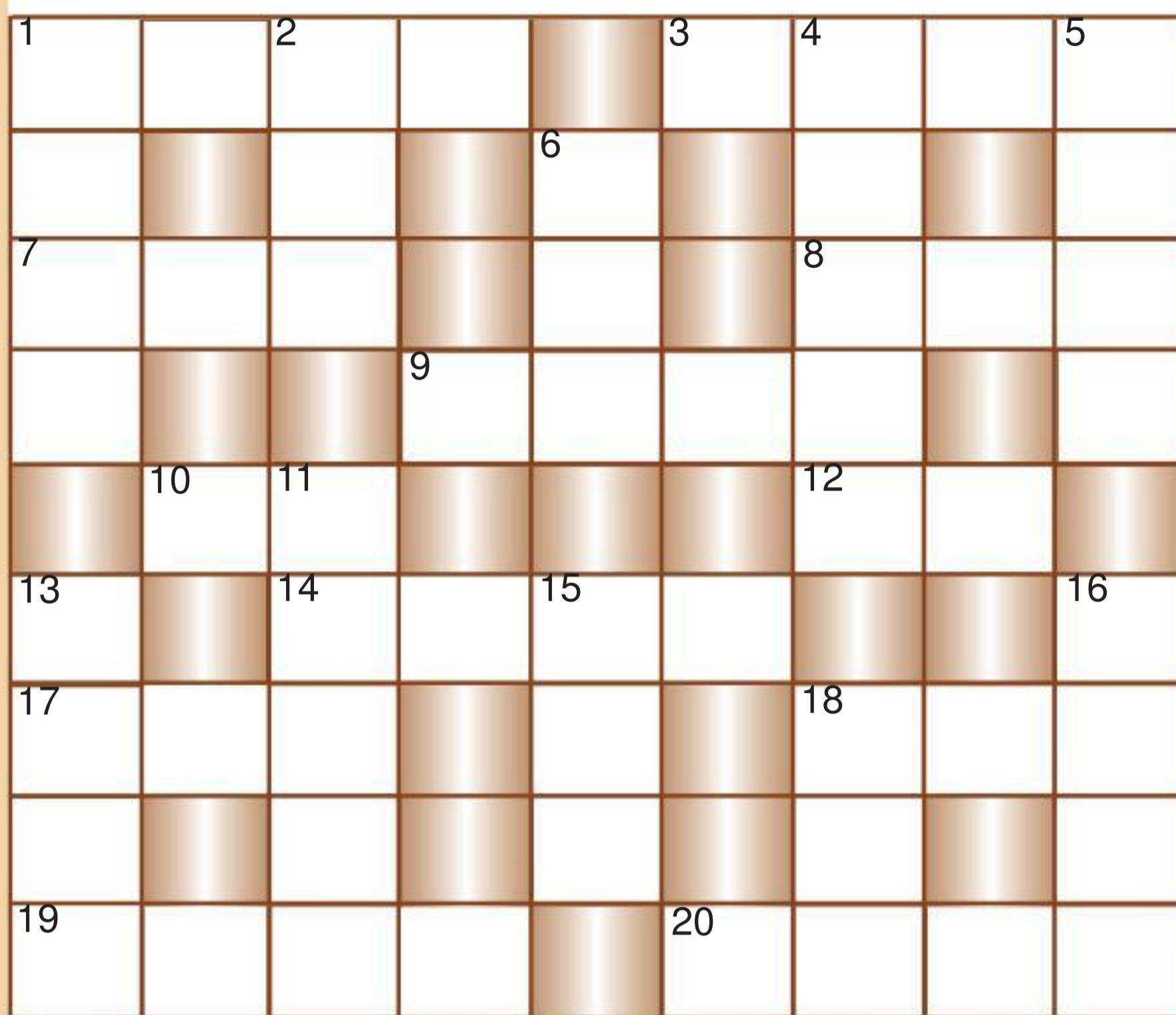
అమ్మనాన్న ఇచ్చే అవకాశాలు ఎదగటానికి నిరుపయోగంగా మరాయి. ఆకరికి తల్లి మరణానికి నేనే కారణంగా మిగిలిపోయా. కేవలం నా “స్వయం కృతాలతో”

ఇక్కెన్నా లేని అమ్మకి ఓ మంచి కొడుకుగా మారాలి అనే వాస్తవికతలోకి వెన్నుస్పిటో బయటపడుతూ...

❖❖

వదకేళ 294 - సుధామ

ఆధారాలు

అడ్డం

1. జన్మానికొకటి అని నుహి (4)
3. ఆకాశం (4)
7. తేఱు (3)

8. తలంపు (3)

9. మధుర క్షీర పదార్థం (4)
10. దోష ద్వారా వస్తున్న కొత్త వైరస్ట! (2)
12. అటుగా పొలము (2)

14. ప్రభుత్వ పథకాల ద్వారా ప్రయోజనం పొందేవాడని అర్థం! (4)

17. పొట్టి (3)

18. విబీషణుని భార్య (3)

19. తుమ్మె చెట్టు తాలూకు కంటకం (4)

20. ఎండమావులు (4)

నిలువు

1. కొండకొన (4)
2. దొరతనమునకు లోబడిన దేశము (3)
4. నర్తకి అభినయంలో చూపవలసినవి (5)
5. కూర్చుట, సంఘటనము (4)
6. స్వభావరీత్యా లక్ష్మీదేవి! (3)
11. టైంపీలీ! (5)
13. చెదిరిన చితుకులు (4)
15. అధికారమందలి దిట్టతనం (3)
16. ఈ పరమహంస వివేకానందుల గురువు (4)
18. తలపాగా (3)

గమనిక

► సమీక్షకోసం పుస్తకాలు పంపే రచయితలు, ప్రచురణ కర్తలు రెండు ప్రతులు పంపించాలి.

► రచయితలే సమీక్షలు రాయించి పంపకూడదు.

► పుస్తకాల మీద సమీక్షలకు సంబంధించి సంపాదకులదే తుది నిర్ణయం. ఈ అంశంపై ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలకు, ఫోస్టలో సంప్రదింపులకు తావు లేదు.

చిరునామా : సోపతి, నవతెలంగాణ, ఆదివారం సంచిక, ప్లాట్ నెం. 21/1, ఎం. పెచ్. భవన్, ఆజమాబాద్, ఇండప్రియల్ ఏరియా, బాగ్లింగంపల్లి, హైదరాబాద్-500020

వదకేళ- 293 జవాబు

	1 ఏ	2 క	3 త్రి	4 శం	5 ఇ	6 ఔ	7 న	8 వ్యం
6 అం		లి		కా	గు		న	వ్యం
10 చె	లి	మి		రం		వే		గ్య
లు			చీ			రేవు		ము
	నా	గ	లి		బు	రు	జు	
16 ప్ర		వా	క		వ్య			ప్ర
శం		క్షం		వి		తా	మ	సం
21 స	మం		చా	లా		లూ		గం
	ది	శ		పం	ప	కా	లు	
24								

వదకేళి పజిల్ని పూర్తి చేసి కరెక్ట్ సమాధానాలు రాసి పంపిన వారి పేర్లు ప్రకటిస్తాం.

ఉన్నత వర్ధాల విలువల వెల్డింగ్ కంపెనీస్

నా దేశం, నా ప్రజలు- రక్తరేఖ, గొరిల్లా, ఆధునిక మహాభారతం, జనవంశం, రుతు ఘోష, మండే సూర్యుడు, కవిసేన మేనిఫెస్టో, లాంటిరచనలు చేసి సాహిత్య రంగాన్ని ఒక ఊపు ఊపిన ప్రసిద్ధ కవి, విమర్శకుడు శేషేంద్రశర్మ గారి కలంలోంచి 1987లో ఆంధ్రజ్యోతిలో వచ్చిన సీరియల్ నవల కామోత్సవ. గాంధీ స్వారక సమితి, అశ్వీల ప్రతిషుటన వేదిక లాంటివి ఆనాడు కోర్టుల తలుపు తట్టాయి. సుప్రీంకోర్టు సైతం కేను తిరస్కరించటం.. ఒక సంచలనం..

ఈ రోజు ఇంటర్వెట్ ద్వారా విశ్వమంతా విశ్వరూపం దాల్చి చిన్న పిల్లల్ని సైతం పెడదారి పట్టించే శ్రీపురుషుల కామకృత్యాలు ప్రత్యుష ప్రసారం యూట్యూబ్లో కుప్పతెప్పులుగా వచ్చి పడుతున్నది. నేటికి వేళ 34 ఏళ్ళ కిందట.. ప్రపంచీకరణ పాదం మొపుతున్న వేళ ఈ నవల వచ్చింది. ఈనవలను సమర్థిస్తా శేషెంద్ర 1994లో ఒక ఇంటర్వ్యూలో మాట్లాడారు. ఇప్పుడు వేరు. చట్టాలు సాధారణ ప్రజలకే గాని ఉన్నత వర్గాలకి వర్తించవు. ఉన్నత వర్గాల్లో వున్న అస్తవ్యస్త సంబంధాలు, సాంఘిక, వైతిక పతనం మీద ఏ బాధ్యతా ఆ వర్గానికి లేకపోవడం ఆ వర్గాలే దేశానికి పాలక వర్గంగా ఉండటం.. ఏళ్ళ దేశానికి ప్రమాదకరం అంటారు రచయిత.

ఇక కామోత్సవ నవల... రచయిత- తన స్నేహితుడు
నర్సింహ ఉగాది శుభాకాంక్షలు చెప్పటం ఇద్దరూ
సంఖాషించుకొంటూ ఉండటంతో ప్రారంభమవుతుంది. జ్ఞాన్
బక పెయింటర్- కవి- అభ్యుదయ భావాలున్న వాడు.
అజ్ఞాతంలో ఉంటాడు. భార్యతో బాంబే పారిపోతాడు. కీర్తి తన
చెల్లెలు తృష్ణ.. ఆమె భర్త కుబేర్దత్ పెలాటలో కలుస్తారు.

లేఖావలోకనం (ఉత్తరాల పొత్తం), అందుకున్నాం
సంపాదకులు : జ్యులిత, పేజీలు :

254, వెల : రూ.250/-, ప్రతులకు :

జస్విత్, సాహితీ వనం, 15 - 12-
130/2, బాలాజీ నగర్, కుకట్ పల్లి,
హైదరాబాద్ - 72, సెల్ :

9989198943

**ప్రైదరాబాద్ - 70, సెల్ :
9866681927; కాచిగూడ నవోదయ**

పుస్తక కేంద్రం.

**బోల్డ్ అండ్ బ్యాటిపుల్ (కథలు),
రచయిత : అపర్స్ టోట, పేజీలు :
162, వెల : రూ.200/-, ప్రతులకు :
9985427122, నవోదయ పుస్తక**

భారతదేశంలో బౌద్ధ నిర్వాలన,
 ఆంగ్నమూలం : దొప్పలపూడి
 సత్యనారాయణ, అనువాదం : డా॥
 గుమ్మ వీరన్న, పేజీలు : 220, వెల :
 రూ. 120/-, ప్రతులకు : డా॥ గుమ్మ
 వీరన్న, 5-4-1413, శారదా నగర్, వనస్థలిపురం,

శ్రీ (కవత్వప), పంచయత : డా.
సిద్ధేంకి యాదగిరి, 19-44/2, పెలికాం
నగర, సిద్ధేంకి నగర, తెలంగాణ -
502103, సెల్ : 8121144773,
అన్ని ప్రముఖ పుస్తక దుకాణాలలో..

నిషిద్ధాక్షర

ఆమె లేని ఇంట్లోకి
సంతోషం అడుగువేయనంటూ
నిరాశతో వాకిట్లోనే నిలబడుతుంది

ఆమె చేతి స్వర్ఘలో
ఏమి మహాత్మముందో
ముడిసరుకులు కూడా
అమృతత్వాన్ని నింపుకొని
బ్రహ్మ పదార్థాలు అవుతాయి

ఆమె లాలనలో...
పెరట్లో పూలు కూడా
విష్ణురిన నేత్రాలతో
కేరింతలు కొడతాయి

ఇంట్లో మూల మూల
ఆమెకు పరిచయమే
వస్తువులతో కూడా
ఎనలేని అనుబంధమే

వంటిల్లే ఆమె సామ్రాజ్యం
నిత్యాన్నదాన సత్రాన్ని
బంటి చేతితో నడపగల
మహారాణి తను

ఇంట్లో ఆమె సేవలకు
మాత్రమే విలువ
ఆమె ఆలోచనలతో
లేదు పట్టింపు ఎవరికి

ఆకాశంలో సగం అంటూ
పలుకుతారు ప్రగల్భాలు
ఆచరణలోకి వచ్చేసరికి
అందరూ గవ్వ చుప్ప

యుగాలుగా
తన జీవిత అప్పోవధానంలో
నిషిద్ధాక్షరిగా మిగిలిపోయింది ఆమె

- స్వప్న భువకర్

ఈ వారం కవిత్వం

కాలంతో ఆమె

చీకటి గుడ్పను పగలగొట్టుకుని
పగలు కోడిపిల్లలూ బయటపడుతుంది
తూర్పు కొండెక్కి
కిరణాలను వెదజల్లుతూ
నింగి నడుమీళ్ళదికి
ఎగబాకుతుంటాడు సూర్యుడు
ఊపిరి తీయడం సైతం మరచి ఆమె
పూలను నదులను సముద్రాలను
సన్మధం చేసే పనిలో తలమునకలపుతుంది
పూలన్నీ బండెడు పుస్తకాలను
భుజానేసుకుని
బడికి తరలిపోతాయి
నదులూ సముద్రాలూ
తీరం చేరడానికి
హడావిడిగా రోడ్డున పడతాయి
ఖాళీ అయిన ఇంట్లో
ఆమె అలసటను ఆరబెడుతూ
గాలి పోయిన బుడగవుతుంది

ఆరు రోజుల అనంతరం
ఆదివారపు తూగుటుయ్యాలపై
బధకాన్ని ఆస్యాదిస్తాడు అతడు
ఆకాశం మబ్బు ముఖమేస్తే
రవి కూడా విశ్రాంతిని కప్పుకుంటాడు
ప్రపంచం తల్లిక్రిందులైనా
ఆమె మాత్రం పనుల కౌలిమిలో
నిశ్శబ్దంగా కాలంతో పాటూ
కాలి బూడిదవుతునే ఉంటుంది

- పద్మావతి రాంభక్క, 9966307777

ఉరుకురగతాల్..

ఏం రా సైదులు మొన్న ఎవళతోనో కొట్టాడినవంట
అంత కోపమెందుకచ్చేరా నీకు..

లేకపోతే ఏంది కాక ఆడు నేను పోతంట అత్తాంట
నవ్వుతున్నడు.. నాకు బీఫీ సరున పెరిగింది పోయి
గల్లబట్టి కొట్టిన..

ఎంతపని జేశినవురా..

ఏందికాక అట్టంటన్నవ్

ఆడిగ్గుడా పైప్ బీఫీ ఉండంట, ఎవుళ్ల మీద బడితె
అళ్ల మీద అచ్చేటి కోపం తగిచ్చుకోటానికి గట్ల లాఫింగ్
థెరపీ ప్రాక్ట్స్ జేస్తాండంట..

గట్లనా.. ఆనికి సుత ఉన్నదా బీఫీ

అరే... లేందెవళకురా తెలంగాణల బీఫీ అధికార
పక్కానికి లేదా పెతిపక్కమోళ్లకు లేదా ముసలోష్టు సుద్దాగ
అన్న ఉరుకురగతాలే గదా మనకాడ..

అట్టెందుకంటవ్ లే కాక..

లేకపోతేంద్రా అధికార పక్కమో పెతిపక్కమోగాక
ఇంగేమనుసులున్నరు ఉఁళ్లలు..

అది గాదు

మళ్ళీ ఇంకేంది

అందరికి బీఫీ ఉండంటివిగా..

హా.. అది నా మాట గాదు పెపంచ ఆరోగ్య
సమస్తోష్టు మన పసీ ఎమ్ముర్ తో చేయించిన సర్వోలో తేలిందీ నిజం..
ఏ నిజం

అదే రా బీఫీ సరున ఉరుకుతున్నది..

పచ్చి మిరపకాయలు పరాపరా నమిలే సీమోళ్లకు రాని ఇబ్బాంది
ఏమో మనోళ్లకచ్చిందేమే

అబ్బు, అబ్బాబ్బు.. ఏం గుద్దిన్ను, ఏం గుద్దిన్ను... ర్యాలీలేవు
సబల్లేవు పెశారాల్లేవు ఎవళకు వాళ్ల సాంతంగ గుద్దుకుంట బోయిన్ను..

ఏంది కాకా.. ఏమో గుద్దిన్నంటన్నవ్ ఏంది కత..

ఉట్లురా బై ఉట్లు.. పట్టబద్రుల ఉట్లు ..

ఎహా గ్రాడ్యూయేట్లు ఉట్లు ఇప్పుడేడియే, నామినేసస్కతేనాయే
ఇవర్డాంక నడిసింది, ఉట్లు ఇంగ కొన్ని దినాలుండగాదే..

అది అదే ఇది ఇదేరా విద్యావంతులు టీట్టుర్లో గుద్దిన్ను.. హోష్ట
ట్యూగ్ బెట్టి. ఒకభ్లగాదిద్దరుగాదు ఏం తక్కువ ముప్పుయ్ లచ్చలకుపైగా
గుద్దిన్ను..

ఒహో టీట్టర్ ముచ్చటనా నువ్ జేప్పేడిది..

అవ్.. పోల్ నిర్వహించినట్టే కామెంట్ చేశిన్న..

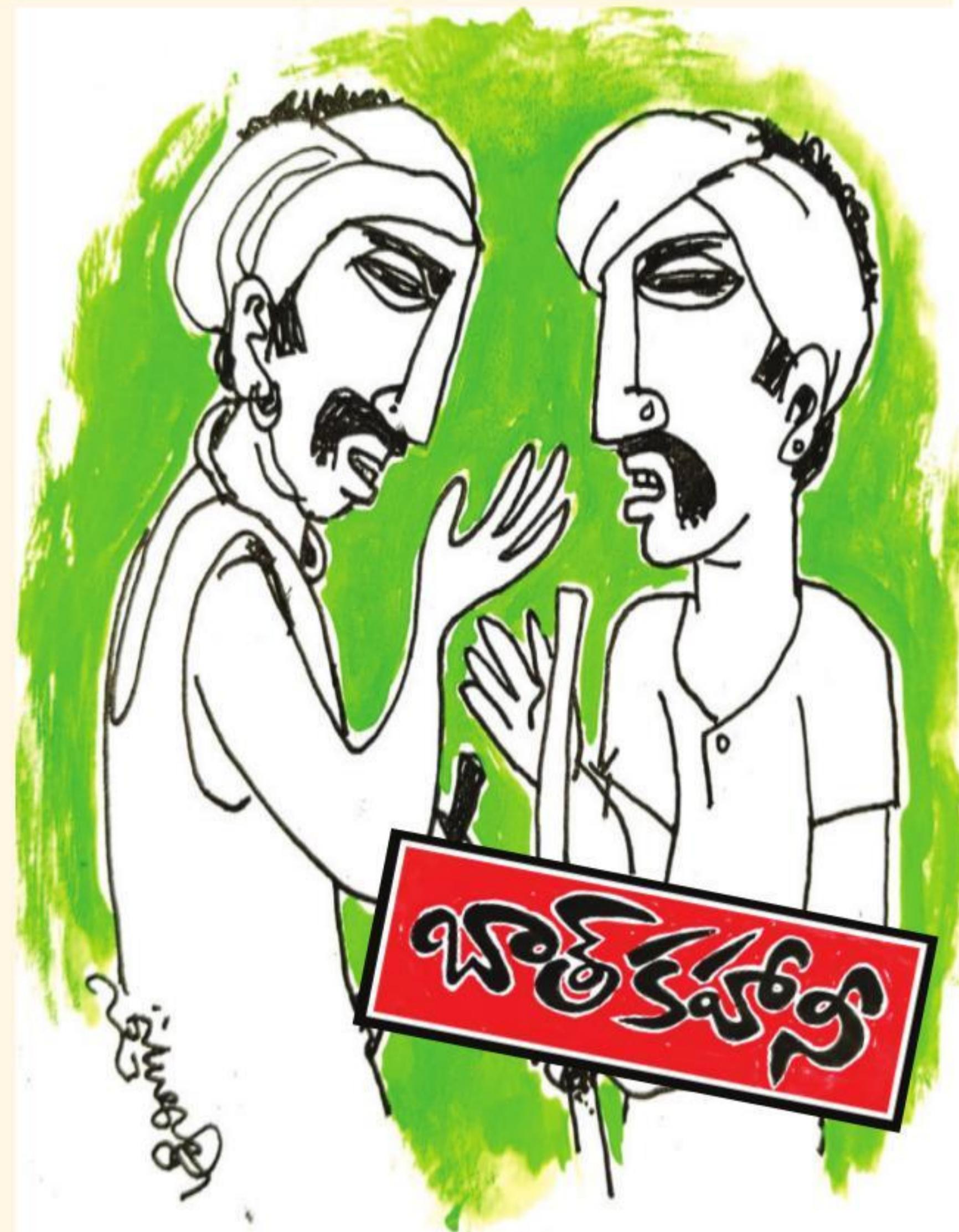
ఏమని జేశిన్..

గ్రాడ్యూయేషన్ పూర్వేనగానీ మాకు కొలువుల్లేవని.. మాకు ఉ
ద్యోగాలు గావాలని..

ఉరుకురగతాలు గద కాక గట్లనే ఉంటది. అయినా ఆళ్లు
ట్యూటులు జేస్తాంట మనకేం అర్థమైతాందే..

ఏముంది.. ఉంద్యోగాల కలునలో కేంద్ర పెబుత్యానిది ఉట్టి జూటా
మాటలని అర్థమైతాంది..

ఏం జూట జేసిందే..

ఏందంటవేం .. పెబుత్యం అధికారంలోకొస్తే ఏట కోటి
ఉంద్యోగాలిస్తమని హమీ ఇచ్చేగదా..

అవ్ ఇచ్చిందిగదా.. గత పెబుత్యం ఇయ్యలేక
పోయిందని గూడ అంది శానామాట్లు..

అగ్గో గయ్యస్తు నెరవేరలేదని లెక్కతేలిపోయింది..

సరెతియ్ గాని అబ్బ ఇప్పుడు కొంచెంగాలాడుతాంది
కాకా..

అవ్ రా శెట్టుగుతాంది..

అవ్ కాక పెజాస్పామ్యం అనే శెట్టుగుతాంది మానవ
హక్కులనెడి గాలితోలతాంది..

అదెందిరో..

నిర్మందంలో ఉన్న వరవరరావ్ సార్కి బెయిల్
దోరికిందిగా... గట్లనే దిశా రవిని సుత ఇడిశిపెట్టిన్న గదా
ఇప్పుడు కొంచెం ఉక్కపోత తప్పింది..

అవ్ రా శెట్టుగాలె గాలి బగ్గతోలాలె..

- కంచర్ల శ్రీనివాస్

9346611455

ఆద్యత కట్టడం ఆంగ్కార్వాట్

ఆంగ్కార్వాట్ కట్టడం కంపుచియాలోని సీమ లీప్ పట్టణానికి సుమారు ఐదు కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న ఆలయం. హిందూ సంస్కృతి సంప్రదాయాలు ప్రతిజంబంచే ఆద్యతమైన శిల్పకళా నైపుణ్యం కలిగినది. ఈ ఆలయానికి కొన్ని శతాబ్దాల చరిత్ర ఉంది. ఫ్రైర్ సాప్రూజ్యంలో ఈ ఆద్యత కట్టడానికి అంకురార్పణ జరిగింది. శ్రీ శ 12వ శతాబ్దకాలంలో ఆంగ్కార్వాట్ ను రాజధానిగా చేసుకుని వాలించిన రెండవ సూర్యాంగ్రస్తన్ కాలంలో ఈ ఆలయ నిర్మాణం జరిగినట్లు చరిత్ర చెబుతోంది. బీస్ నిర్మించడానికి సుమారు 30 సంవత్సరాలు పట్టిందట. ఈ నిర్మాణం భారతదేశంలోని తమిళనాడుకు చెందిన చోళ రాజుల నిర్మాణ శైలిని పోలి ఉంటుంది. కులేన్ పర్వత శ్రేష్ఠ పాదాల చెంత నిర్మించిన ఈ దేవాలయం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద హిందూ ఆలయం. ప్రస్తుతం ఇది బౌద్ధాలయంగా మార్పు చెందింది. ఈ ఆలయంలో నీరు పల్లం నుంచి ఎత్తుకు పారేవట. అటువంటి నిర్మాణం చేపట్టడం అంటే అది ఆనాటి ఇంజనీర్ల ప్రతిభ అనే చెప్పవచ్చు, అంతేకాదు ఈ దేవాలయం ఆ దేశ జాతీయ పతాకంలో కూడా స్థానం సంపాదించుకుంది.

